

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani - Knaflijeva ulica 6
Uredništvo »Domovine« - Knaflijeva ulica št. 5/II.,
telefon 8122 do 8126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din., polletno 18 din.,
celoletno 36 din.; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din., polletno 24 din., celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 18.718.

Po uradni oceni je lanski pridelek žita izredno velik

Ob koncu decembra so bili objavljeni končni uradni podatki o pridelku žita v letu 1938. Po teh podatkih smo pridelali pšenice 30.29 milijona, ječmena 4.21 milijona, rži 2.27 milijona in ovsu 3.26 milijona metrskih stotov. Glede turščice podatki še niso končno urejeni in obstoji samo začasna ocena, po kateri znaša pridelek 44.07 milijona metrskih stotov.

Kakor beremo v časopisju, je ta ocena povzročila med žitnimi zanimanci presenečenje, ker se je začasna uradna ocena, ki jo je objavilo ministrstvo za kmetijstvo v novembru, glasila na 27.46 milijona metrskih stotov. Končna ocena je torej od začasne za 2.83 milijona metrskih stotov večja. Ako je ta ocena pridelka pšenice v lanskem letu točna, pomeni, da smo imeli tako velik pridelek pšenice kakor že dolgo ne.

Po uradnih podatkih smo imeli od leta 1919 največje pridelke (v milijonih metrskih stotov) v nastopnih letih: v letu 1936 29.24, v letu 1928 28.11, v letu 1931 26.89, v letu 1933 26.29. Leto 1938 se torej lahko smatra za rekordno glede pridelka pšenice. V primeri z letom 1936 je ta pridelek izredno velik že zaradi tega, ker je v tem letu s pšenico posejana površina znašala 3.73 milijona oralov, med tem ko je dosegla v letu 1938 le 3.64 milijona; to je za blizu 88.000 oralov manj.

»Jugoslovenske žitarske novine« pišejo, da smatrajo pridelovalci kakor tudi trgovci z žitom to oceno za netočno, zlasti ker so letos dovozi na trg prilično slabi. Kar se tiče dovoza pšenice, izvaja omenjeni list, je ugotovitev slabega dovažanja pravilna, ni pa potrebno, da je pravilen tudi zaključek, da je slabi dovoz (to se pravi slaba ponudba) posledica slabše žetve. Dovozi in ponudbe niso odvisni samo od žetve, temveč tudi od mnogih drugih gospodarskih činiteljev. Kmetijski gospodarji so danes v povolnejšem položaju kakor v prejšnjih letih. Ureditev njihovih dolgov, dobre cene kmetijskih pridelkov v poslednjih treh letih, razne olajšave pri vnovčevanju nekaterih produktov kmetijske industrije so zagotovili kmetijskim gospodarjem neko blagostanje, da jim ni treba hiteti s prodajo takoj po žetvi.

List navaja na koncu, da s tem ne misli braniti točnosti podatkov o letošnjem pridelku pšenice, ker je tudi sam mišljenja, da podatki o pridelku žita ne kažejo prave slike. To se je videlo pred dvema letoma, ko je pomladi zmanjkalo pšenice, čeprav bi je moralo biti po uradnih podatkih še kakšna dva milijona metrskih stotov. Za natančno oceno pridelka pšenice ostaja po mnenju omenjenega lista samo ena pot: da se natančno po kilogramih zapišejo vse količine, ki pridejo izpod mlatilnih strojev. Tako se dela v mnogih drugih državah in se bo moralo tudi pri nas. Vsekakor je za pravilno presojo našega kmetijskega položaja nujno potrebno, da se vsako leto zberejo pravilni podatki o uspehu žetve. Zato je čisto pravilno, da omenjeni list zahteva natančnost. Kaj nam pomaga vse besedovanje o morebitnem napredku ali morebitnem nazadovanju, ko je vse skupaj prazno opletanje z nezanesljivimi številkami.

Medtem ko se naši vinogradniki ne hvalijo posebno, da jim gre vino v denar, prihajajo iz Dalmacije vesti, da so od tam v decembru izvozili v tujino toliko vina, kolikor ga v tem času še niso od prevrata dalje. Izvoz dalmatinskega vina v decembru je dosegel 6090 hl; od tega je šlo v Nemčijo 3629 in v Češkoslovaško 2461 hl. Razen tega je bila tudi prodaja v notranjost države velika.

Mehika s 60 milijoni, Turčija z 42 milijoni, Rumunija z 32 milijoni, Portugalska s 30 milijoni funtov šterlingov. Vrsta je še dolga, saj skoro sleherna država Angliji kaj dolguje, ker Anglija trguje pač z vsem svetom. Skupni dolg tujih vlad Angliji znaša 535 milijonov funtov šterlingov.

K temu pa je treba prišteti še dolgove tujih zasebnikov in dolgove dominijonov in kolonij, ki skupaj znašajo 756 milijonov funtov šterlingov.

Tako je v Angliji zadolžena tujina za lepo vsoto treh milijard funtov šterlingov, kar je natančno 60 funtov šterlingov na vsakega Angleža. V pre mnogih primerih so ti dolgovi samo na papirju tako visoki, v resnici pa ni vredno računati z njimi, ker so izgubljeni. Najbrž niti en Anglež ne misli več na to, da bi bili kdaj plačani dolgovi carske Rusije, Argentine, Madžarske, Danske, Avstrije in Češkoslovaške, ki je pred kratkim dobila posojilo v znesku 10 milijonov funtov, spadajo v isto vrsto. Dana so ta posojila bolj v smislu angleške zunanje in svetovne gospodarske politike kakor pa v upanju na vračilo. Bodo pa v kaki drugi obliki prišla nazaj!

Dalmatinci dobro prodajajo svoje vinske zaloge

Zaradi večjega povpraševanja so se cene dalmatinskim vinom precej okrepile. V severni Dalmaciji se plačujejo bela in črna vina po 280 do 350 za hl. Cene šibeniškemu črnemu vinu se gibljejo med 300 in 320, opolu 340 in 360 in belemu vinu med 380 in 400 din za hl. Kaštelanski boljši opolo se plačuje po 350 din hl. Boljša viška vina s 13 in več odstotki alkohola (plavec in vugava) se plačujejo po 375 do 425 din za hl, a korčulanski grk do 600 din hl. Na Pelješcu se boljša črna vina (dingač) plačujejo po 400 do 500 din za hl.

V zadnjem času je bila vinska trgovina živahna tudi v Hercegovini. Cene vinom so precej stalne in se gibljejo od 300 do 500 din za hl, za boljša bela vina (žilavka) pa tudi do 600 dinarjev za hl.

Roparski morilec obsojen na smrt

Maribor, januarja.

Lani 25. septembra so na Volinjaku pri Mežici našli umorjenega in izropanega daleč naokoli znanega 73letnega posestnika Petra Korošca. Korošec, ki je stanoval s svojo ženo pri Libniku v Volinjaku, se je bavil predvsem s prekupčevanjem živine. Bil je splošno znano, da je premožen in da zmerom nosi s seboj ves denar. Korošec je vsako nedeljo šel k maši v Mežico. Tako se je napotil tudi v nedeljo 25. septembra v Mežico k maši, ki se je začela ob 6.30 in končala ob 7.30. Ker so mrtvega Ko-

V Nemčijo pojde lahko do 13.000 delavcev

Časopisje poroča, da je bil pred dnevi v prostorih borze dela v Murski Soboti važen posvet o tem, koliko delavcev iz okrajev Murske Sobotne, Lendave, Čakovca in Preloga se bo lahko to leto poslalo na delo v Nemčijo. Lani je nemška vlada prosila pri nas za 3500 do 4000 sezonskih delavcev, a letos jih želi do 13.000, ker so bili njihovi delodajalci z njimi zelo zadovoljni.

Sklenilo se je, da se iz okrajev Murske Sobotne in Lendave pošlje 6000 delavcev in delavk, a iz preloškega in čakovskega okraja 3000. Ako se jih prijavi več, bodo tudi sprejeti, eč pa se iz teh okrajev ne prijavi zadostno število, pridejo na vrsto tudi delavci iz okoliških okrajev. Nemčija je doslej prosila

samo za kmetijske delavce, a zdaj bi jih potrebovala tudi za težko industrijo, za gradnjo železnice in cest.

V čakovskem in preloškem okraju je več tisoč delavcev, ki so zaposleni pri gradnji železnice in cest, pa dobro poznajo to delo. Vsi ti lahko zdaj dobe zaposlitev v Nemčiji, kolikor niso okuženi s trahomom in podobnimi boleznimi.

Lani je čez 4000 sezonskih delavcev zaslužil v Nemčiji nad 23 milijonov dinarjev. Letos lahko 13.000 sezonskih delavcev zasluži 70 milijonov dinarjev. Spriči nezaposlenosti v naši državi je zelo verjetno, da bo število, ki ga želi Nemčija, gotovo doseženo.

Tujina je vsakemu Angležu dolžna 60 funtov

Neki angleški gospodarstvenik je izračunal, koliko znašajo vse angleške terjatve nasproti tujini, in je prišel do zanimivih zaključkov. Po njegovih računih je tujina Angliji toliko dolžna, da pride na vsakega An-

gleža 60 funtov šterlingov. Dolžniki so zgolj tuje vlade. Večji del teh dolgov je pa tak, da bo menda vedno dolg. Glavni dolžniki so: Rusija, ki dolguje Angliji okrog 300 milijonov, Japonska z dolgom 75 milijonov,

rošca našli ob 9. zjutraj, je moral biti zločin storjen med 8.30 in 9. uro. Ob poti, kjer so našli truplo pokojnega Korošca, je ležala prazna listnica, ki je bila pokojnikova last. O groznem zločinu so bili takoj obveščeni mežiški orožniki, ki so pod vodstvom poveljnika orožniške postaje g. Zagerja takoj odšli na kraj zločina in začeli poizvedovati za zločinem.

Pastirčki, ki so pasli v bližini krave, so tedaj slišali udarce in tudi videli nekega moškega, ki je bežal. Na podlagi opisa dotičnega moškega je sum takoj padel na 29letnega brezposelnega rudarja Silvestra Krajnca iz Žerjava, ki je bil med mašo v Mežici v gostilni Franca Senice, kjer je popil tri četrti litra vina. Ko je sedel v gostilni, je ves čas gledal skozi okno, kakor bi nekoga čakal. Preden pa se je maša končala, je izginil iz gostilne. Šel je namreč čakati svojo žrtev.

Na podlagi teh ugotovitev so orožniki Silvestra Krajnca aretirali. Napravili so tudi hišno preiskavo in našli 2000 din, o katerih je zatrjeval, da si jih je prihranil, dasi je bilo splošno znano, da je živel v slabih gospodarskih hrazmerah. Pri zaslišanju je Krajnc trdovratno zanikal vsako krivdo, pod težo raznih okoliščin pa se je nazadnje vdal in odkrito priznal, da je izvršil roparski umor nad Petrom Korošcem. Trdil je, da je bilo v listnici le 2000 din, dasi sta dve priči, ki sta bili na večer pred roparskim umorom pri Korošču, izpovedali, da je imel rajniki pri sebi najmanj 7000 din. Omenjeni večer je namreč posestnik Pers Franc izročil pokojnemu Korošču 1300 din are za kupljene vole in je ob tej priliki videl, da je imel starček pet bankovcev po 1000 din in dva po 500 din. Zena Silvestra Krajnca, 32letna Amalija, pa je orožnikom izpovedala, da ji je mož izročil 2000 din, češ da je neki Ivan Kolar našel večjo vsoto denarja, od katere mu je dal 2000 din, ki naj jih hrani.

Pri nadaljnjem zaslišanju je morilec Krajnc trdil, da je zločin zasnoval 41letni rudar Ivan Kolar iz Mežice in da je sam zločin storil na njegovo pobudo in po njegovih načrtih. Prvotno je imel Krajnc, tako je dejal orožnikom, namen starčka le omamiti in izropati. Kolar pa ga je nagovarjal, naj Korošca ubije, da ne bo mogel pričati.

Preiskava je dognala, da je bil Silvester Krajnc pred umorom in po njem skupaj z Ivanom Kolarjem, ki so ga orožniki potem aretirali. Toda Kolar je pri zaslišanju do-

sledno tajil vsako soudeležbo pri zločinu in tudi zanikal, da bi bil Krajnca nagovarjal k zločinu.

Morilca Krajnca, njegovo ženo Amalijo in Ivana Kolarja so najprej oddali v zapore prevaljskega sreskega sodišča, kjer se je Krajnc v svoji celici pozabaval s tem, da je na stehnah risal kljukaste križe. Krajnc je namreč po rodu iz Nemčije, kjer je živel dolgo vrsto let in se je šele lani vrnil iz Nemčije, ker je naš državljan. Tudi sta Krajnc in Kolar osumljena, da sta jeseni leta 1937. izvršila rop pri Pratekarjevih v Mežici in posilila neko žensko. Krajnc sam pa še razen tega, da je ukradel leta 1937 Cirilu Hrastu na Poljani električni magnet, vreden 8000 din. Oba sta na precej slabem glasu in sta že bila kaznovana zaradi tatvin.

Ko so orožniki zbrali dovolj obtežilnega gradiva, so morilca Krajnca, njegovo ženo Amalijo in Ivana Kolarja prepeljali v zapore mariborskega okrožnega sodišča. Preiskovalni sodnik je obtežilni material še dopolnil z novimi dokazili, na podlagi katerih je državno tožilstvo sestavilo obširno obtožnico po kateri se je Silvester Krajnc obtožil roparskega umora. Ivanu Kolarju je očital državni tožilec, da je Krajnca k zločinu nagovarjal, Amaliji Krajncovi pa, da je prejela od svojega moža 2000 din, za katere je vedela, da so bili pridobljeni s kaznivim dejanjem.

Kazenska razprava proti Silvestru Krajncu njegovi ženi Amaliji in Ivanu Kolarju je bila 4. t. m. dopoldne pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Sodišče je zaslišalo več priči, ki so v glavnem izpovedale, da je bil Krajnc zelo lahkomišeln človek. Rad je dobro jedel in se lepo oblačil. Ker pa ni veliko zaslužil, je delal neprestano dolgo. Razprava je trajala vse dopoldne. Silvester Krajnc je bil obsojen na smrt na vešalih in na trajno izgubo častnih pravic, njegova žena Amalija zaradi prikrivanja na dva meseca strogega zopora nepogojno, a Ivan Kolar je bil oproščen.

Politični pregled

Dne 6. t. m. je prišlo na češkoslovaško-madžarski meji

do hudih spopadov, pri katerih je bilo več mrtvih.

Madžarski listi so o tem prinesli očitno pre-

tirana poročila. O teh dogodkih je češkoslovaško zunanje ministrstvo izdalo naslednje uradno poročilo: »Glede dogodkov na češkoslovaško-madžarski meji pri Mukačevu je bila izvedena preiskava, ki je ugotovila: Dne 6. januarja v zgodnjih jutrnih urah je prišlo do streljanja na demarkacijski črti pri Mukačevu. Tega spopada so se udeležili na češkoslovaški strani obmejni stražniki in manjši oddelki vojske in skupine oboroženih civilistov. Demarkacijska črta je bila na obeh straneh prekoračena. V večernih urah je bilo streljanje na posredovanje češkoslovaškega in madžarskega zveznega oficirja ustavljeno. Mir je bil na vsej črti vzpostavljen. Po sporazumu obeh zveznih oficirjev se je 7. t. m. sestala mešana češkoslovaško-madžarska komisija, ki ima nalogo ugotoviti, kdo je spopad zakrivil, ter poiskati osnovo, na kateri naj bi se zadeva mirno poravnala.

Angleški ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister lord Halifax sta v tork odpotovala v Rim. Mimogrede sta se sestala v Parizu z Daladierjem in Bonnetom.

Angleška državnikova ostaneta v Rimu tri dni,

v sredo, četrtek in petek, a v soboto se Chamberlain vrne v London, Halifax pa odide v Ženevo, kjer bo prisostvoval sestanku sveta Društva narodov. Temu obisku pripisujejo velik pomen. Nekateri ga pa po važnosti primerjajo celo z Münchenskim posvetom, edino z razliko, da se od posveta v Rimu ne pričakujejo prav posebna presečenja. Kljub angleškemu naglašanju, da angleška državnikova v Rimu ne bosta posredovala v sporu med Francijo in Italijo, se vzdržujejo vesti, da se bo to vendarle zgodilo. Razgovori v Rimu bodo nedvomno velike važnosti za nadaljnji razvoj mednarodnega položaja. Znano je, da Chamberlain polaga mnogo važnosti na osebne stike in da v veliki meri upošteva Mussolinija, s katerim bo odkrito razpravljalo o bodočnosti evropskega miru. V Londonu mislijo, da bo v marsičem naletel na razumevanje in soglasje pri Mussoliniju. Če pa že ne bo mogel posredovati med Italijo in Francijo, si bo Chamberlain prizadeval, da ustvari ugodne pogoje za neposreden sporazum med Rimom in Parizom. Glavni vprašanja, ki prideta na razgovor, pa sta ureditev položaja na Sredozemskem morju in Španija.

Med pravoslavni božičnimi prazniki je mednarodna vlada Volo-

Vaški apostol

PO L. GANGHOFRERJU PRIREDIL R. R. 27

Počasi si je Janez segel v lase. »Odtod spodaj nihče več ne odgovori. Morava pač iti.«

Prišla sta do župnišča. Na kamenitem križu pred pragom je Julka zdrsnila. Imela je praznične čevljičke iz mehkega kozjega usnja, tla pa so bila robata.

V veži je kuharica Katra sprejela oba s tako veselim obrazom, kakor bi bila prinajala srečo v župnišče z velikim košem.

Tudi gospod Felicijan, ki je že čakal v svoji sobi za pisalno mizo in je imel na talarju nekaj kruhovih drobtin od hitro zaužitega zajtrka, ju je prijazen pozdravil. In takoj je začel: »Torej, moj ljubi ženin in nevesta! V kratkem govoru, ki ga to pot menda ni prvič povedal, je obema razložil, kakšen mora biti pravi sveti zakon in kaj morata ženin in nevesta prinesiti vanj, da bosta vse življenje srečna. »Da vama te lepe lastnosti srca ne manjkajo, sem prepričan. Kaj ne?«

Janez je stal negibno kakor klada, Julka pa je komaj vidno prikimala.

»Da, da!« Gospod Felicijan je zadovoljen prikimal. »Vedeti moram pa tudi, ali poznata tudi vse tisto, kar potrebuje dober hišni oče in dobra hišna mati. Nekaj vprašanj vama moram staviti. Torej, ljubi moj Gozdnikov Janez, povej mi vero!«

To je bilo vprašanje, ki bi nanj vsak otrok odgovoril Janezu se je trikrat zataknila beseda in Poncija Pilata je čisto pozabil.

»Dobro, Janez! Malo je seveda šepalo. Kaj ne, malo razburjen si bil? Kaj ne?«

Janez je zasopel.

»Tako! Zdaj mi pa povej deset božjih zapovedi!«

Pri Janezu jih je bilo samo devet, toda župnik jih menda ni štel, ker je na koncu zadovoljno prikimal.

»Dobro, Janez! Prepričan sem, da znaš vse drugo prav tako dobro! Kaj ne? Takooo! S tabo sem že opravil. Zaradi mene se lahko oženiš.«

Z bledim obrazom je stopil Janez za korak nazaj in skril klobuk za hrbtom.

Smeje se je segel župnik v žep, vzel iz njega tobacnico, ponjuhal in potem obdelaval nosnice z zloženim robcem. »Torej, moja draga Jeznikova Julka! Zdaj prideš še ti na vrsto!«

Julka je stala pred njim s pobešenim pogledom. Roke je imela pod predpasnikom in noge tesno skupaj, kakor se spodobi za takšno prilobnost.

»Lepo, Julka, lepo!« Gospod Felicijan jo je pohvalil, še preden jo je začel izpraševati. »Takooo! Zdaj mi pa naštej sedem naglavnih grehov!«

Šlo je kakor namazano. »Prvič napuh, drugič lakomnost, tretjič — Julka je zardela in zastokala: »No, saj veste!« — Četrtili nevoščljivost, petič požrešnost, šestič jeza, sedmič lenoba!«

»Lepo, Julka! Pri naglavnih grehah se spoznaš! Ali pa morda ne šepa tvoje znanje pri sedmih delih krščanskega usmiljenja?«

Nikakor ne! Julka jih je znala na prste naštet in je še eno dodala: »Nedolžne braniti!«

»Dobro, Julka, dobro! In prav imaš! Osem del krščanskega usmiljenja je bolje poznati, kakor sedem. Zdaj mi pa povej še nekaj:

Kako se glasi pet zapovedi za krščanske zaročence?«

S čudno nemirnim pogledom je v katekizmu tako dobro podkovana nevesta opazovala župnika. Odgovor pa je imela hitro pri roki.

»Prvič, človek se ne sme lahkomišelnost zaročiti.«

»Zelooo pametno! Glej, Janez, kako je Julka pametna! In drugič?«

»Drugič, človek mora biti dobro poučen o zakonskih zadržkih.«

Molče je gospod Felicijan kimal, njegov pogled pa je meril krščansko nevesto.

»In tretjič — Julka je jecljala, pri tem pa je skušala čimprej priti do konca. »Tretjič morata ženin in nevesta pred zakonom čednostno živeti četrtič stoniti morata v zakon s čistim namenom in, petič, ne smeta se po ne vrednem izpovedati in sprejeti svetega obhajila.« Oddahnila se je, ko je končala.

»Glej, kako dobro vse zna!« Čisto počasi je govoril gospod župnik. »Veš, Julka, steber družine je žena, ki bo morala kot mati svoje otroke krščansko vzgojiti. Zato moram biti pri nevestah strožji kakor pri ženinih. Da, in zato te moram še nekaj vprašati. Povej mi torej, kaj je božja milost!«

To je bilo vprašanje iz velikega katekizma. Julka, ki na teološke podrobnosti ni bila pripravljena, je ostala z odgovorom na dolgo. Zanesla se je na svoj ljubki obrazek in je gledala župnika tako mirno in hkratu užaljeno kakor golobica, ki jo je nekdo ranil, pa se vendar ne jezi.

Toda gospod Felicijan je bil drugačen človek kakor gospod preiskovalni sodnik. »Torej, kaj misliš, da je božja milost?«

šin naslovil po radiu Ukrajincem posianico,

v kateri je poudarjal teshe vezi Ukrajincev s Čehi in Slovaki. Med drugim je izjavil: »V prvi polovici leta bomo volili predstavnike za naš deželni zbor. Naša dolžnost je, da odstranimo vse neprijatelje narodne volje, zlasti pa ostanke vplivov iz tujine. Našo svobodo smo drago plačali. Morali smo odstopiti Madžarski del ozemlja s 40.000 Ukrajinci. Storili smo to žrtev, toda za to ceno smo se znebili naših notranjih sovražnikov. Mislim, da naš narod razume svojo zgodovinsko poslanstvo in da ne bo pozabil milijonov ukrajinskih bratov, ki, čeprav so izven naših mej, tako toplo pozdravljajo našo svobodo. Pristrčno se zahvaljujem izseljenim bratom v Evropi in Ameriki za vse številne podroave in darove, s katerimi so dokazali veliko ljubezen do nas.«

Izvršni odbor ukrajinske narodno-demokratske stranke, ki združuje večino Ukrajincev na Poljskem, je imel v Lvovu sejo, na kateri je sprejel naslednjo resolucijo: »Ukrajinski narod protesta proti notranji in zunanji politiki Poljske, ki hoče uničiti ukrajinski življenjski in ukrajinske življenjske koristi. Te politike ne moreta odobriti niti ukrajinska narodnodemokratska stranka niti ukrajinski narod.«

Samo popolna samouprava ukrajinskega naroda v poljskem državnem okviru

bi mogla rešiti naše vprašanje.« Izvršni odbor je sklenil, da predloži to resolucijo predsedstvu državnega zbora (sejma) v protest proti njegovemu odklonilnemu stališču nasproti ukrajinskim zahtevam. Nekateri so celo predlagali, naj bi se Ukrajinci v borbi za svojo neodvisnost naslonili na zunanje sile.

Madžarsko narodnosocialistično glasilo »Vidat« poroča, da

sta dva ugledna zastopnika Vološinove vlade prispela v Budimpešto, da se pogovarjata z madžarsko vlado zastran odstopa dveh obmejnih madžarskih mest, ki ju je Češkoslovaška pred kratkim odstopila Madžarski,

in sicer Mukačeva in Užhoroda. Vološinova zaupnika sta ponudila 25 ukrajinskih občin v zamenjavo za ti dve mesti. List je izvedel, da je madžarska vlada odklonila to ponudbo.

Frankovske vesti poročajo, da zadnja republikanska protiofenziva ni uspela, a po drugih vesteh so

republikanske čete nadaljevale ofenzivo,

ker so dobile znatna ojačenja. Desno krilo republikanskih čet je zavzelo Monte Rubijo in se približuje Casterriji, važnemu prometnemu križišču v pokrajini Badajozu. Levo republikansko krilo se približuje Asvaji, ki je pa še ni zavzelo. Republikanci napredujejo tudi v pravcu Valvarede in Lerene.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ptujskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli po 3.50 do 4.50, krave po 2 do 4, biki po 3.50 do 4.25, junci po 3 do 4, teleta po 3.50 do 4.50 din. — Konji so bili po 500 do 5000 din, žrebeta po 950 do 2000 din za glavo. Prihodnji sejem bo 17. t. m.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: pršutarji po 7.25 do 7.75, debele svinje po 8 do 8.50, plemenske svinje po 7 do 7.25 din. — V Mariboru je bil kg žive teže po 6.50 do 9 din.

VINO. Pri vinogradnikih v okolišu Črnomlja je stalo navadno mešano vino 2.75 do 4, finejše pa 4 do 4.50 din za liter.

KROMPIR. Po naših mestih se trguje po 80 do 100 din za 100 kg.

KRMA. V Kranju je bilo seno po 80 do 90 in slama po 50 din, v Črnomlju pa seno po 70 in slama po 35 do 50 din 100 kg.

MED. V Črnomlju se je čisti med trgoval po 16, v Kranju pa po 22 do 24 din za kg.

VOLNA. V Kranju je bila neoprana volna po 24 do 26, oprana pa po 34 do 36 din kg.

SIROVE KOŽE. V Črnomlju so bile goveje po 10 do 11, telečje po 12 do 13, v Kranju pa goveje po 11 do 14, telečje po 14, svinjske pa po 8 do 12 din kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 10. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23.90 do 24.28 din;
1 nemško marko za 17.66 do 17.83 din;
1 angleški funt za 205.20 do 208.40 din;
1 ameriški dolar za 43.75 do 44.35 din;
100 franc. frankov za 115.60 do 117.90 din;
100 češk. kron za 150.75 do 152.25 din;
100 italijanskih lir za 231.45 do 234.55 din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 475 din. Nemški klirinški čeki so bili po 14.30 din.

tvoji zaljubljeni neučakanosti podložiti cokljo. Toda — Spet je gospod Felicijan dvignil roke.

Janez je prikimal. Zdelo se je, da je uvidel, v kakšni zagati se nahaja gospod župnik. »No, seveda, če nevesta ne zna katekizma, se ne da pomagati.« Mirno, brez očitanja, kakor se za uvidevnega ženina spodobi, je dejal Julki: »Zdaj pa imaš! Morava pač iti! Zbogom, gospod župnik!« In že je držal desnico na kljuki.

Julka je bila bleda kakor zid. Strah ji je sijal iz oči in kakor pribita je ostala na mestu. Proseče je iztezala roke, reči pa ni mogla niti besedice. Morda bi bila nazadnje še kaj rekla, če se ne bi bila med vrati, ki jih je Janez odprl, pokazala kuharica Katra, vidno razburjena. Težko sopeč jo je Julka pogledala, potem se je še vsa obupana ozrla proti gospodu Felicijanu, nato pa se je izmuznila iz sobe.

Katra je zaprla vrata. S sklenjenimi rokami se je približala župniku in začela stokati: »Prečastiti! Za božjo voljo! Kaj pa ste spet storili?«

Gospod Felicijan se je namuznil. »Nekaj dobrega!« Vidno zadovoljen je pobiral drobne po talarju.

»Tako? Nekaj dobrega?« je skoraj jokaje ponovila Katra. »Pa ne boste mirovali, dokler ne bo spet vsa fara padla po župnišču!«

»Ali že spet jezikaš?« Gospod Felicijan je sklenil roke na hrbtu. »Pa sem mislil v nedeljo, ko si bila tako ganjena, da je pridiga pri tebi kaj zalegla!«

»Pridiga! V cerkvi ste morda najboljši, zunaj pa ščuvate nase ljudi. Kako ste mogli tema dvema odreči dovoljenje za ženitev?«

Sejmi

17. januarja: Cerklje pri Kranju, Kapela pri Brežicah, Kostanjevica ob Krki, Petrovče, Slov. Bistrica, Sv. Peter pri Ljutomeru, Unec, Videm (Dobropolje), Železniki;

20. januarja: Beltinci, Kočevje, Sv. Lenart v Slov. gorah;

21. januarja: Gradec v Beli krajini, Teharje, Videm ob Savi, Višnja gora.

Drobne vesti

= Občni zbor Kmetске posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani. Dne 4. t. m. se je vršil 55. redni občni zbor tega zavoda. Iz poslovnega poročila za leto 1936. in 1937. posnemamo nastopne podatke: Denarni promet je znašal v letu 1936. 826 milijonov din na starem in 15 milijonov din na novem računu, leta 1937. pa 753 milijonov na starem in 30 milijonov din na novem računu. Članov je bilo ob koncu l. 1937. 6576. Poročilo objasnjuje razloge, zavoljo katerih zavod v času zaščite še ni mogel začeti delnega splošnega izplačevanja vlog. Po uredbi o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov je moral zavod predvsem poravnati nezaščiten obveze. V teku leta 1938. so bile te do malega že plačane, zato je pristopil k delni razvezavi vlog. Za naprej bo mogel zavod mnogo hitreje ugoditi potrebam vlagateljev. Ugodne posledice delnega odtajanja vlog se kažejo v dejstvu, da je ogromna večina vlagateljev zaupala razvezane vloge kot nove naložbe zavodu. Vlog je bilo ob koncu leta 1937. 135 milijonov din, Izbrpno poročilo uprave in nadzorstva je občni zbor po kratki debati odobril ter vzel izvajanja revizijskega poročila na znanje. Na dnevnem redu je bila tudi sprememba pravil, ki je bila potrebna zaradi prilagoditve novemu združnemu zakonu. V novih pravilih je število odbornikov proti dosedanjemu nekoliko povečano. Pri volitvah so bili dosedanji odborniki v celoti spet izvoljeni, izpopolnjeni pa še z uglednimi člani iz vrst večjih vlagateljev. Izvoljeni so bili nastopni gg.: v upravni odbor Hieng Ernest, veletrgovec in španski konzul v Ljubljani; mr. ph. Hočevar Slavko, lekarnar v Ljubljani; Hrehorič Franjo, veletrgovec v Ljubljani; Juvan Franjo, posestnik in župan v Sred. Gameljnih; inž. Knez Tomo, veletrgovec in danski konzul v Ljubljani; Rus Ivan, veleposestnik v Grosupljem; inž. Sernec Dušan, minister v p. v Ljubljani; Sumer Hinko, šolski nadzornik v p. v Ljubljani; za namestnike Krek Janez, trgovski zastopnik v Ljubljani; inž. Marovt

»Katra!« Župnik se je zresnil. »Ali se že spet vmešavaš v moje dušno pastirstvo?«

»Dušno pastirstvo? Tudi za želodec je treba skrbeti. Tudi ta se mora napasti. Saj sami veste, kakšno je naše gospodarstvo! Pride takšno težko ženitovanje, ki bi prineslo precej denarja v hišo, vi mi pa napravite križ čez račun! Prečastiti! Kako ste mogli to storiti? Da pokažete Gozdniku roge! Županu, ki nam je prejšnji teden plačal račun za steklarja!«

»Jaz ga nisem prosil,« je vzrotil župnik. »Račun bi že še lahko sam plačal.«

»Da, potem pa ne bi bili pol leta smeli kaditi in njuhati, kaj ne? In pol litra vina zvečer, pa samo pol žemlje v kavi! Saj ste že v šestdesetih letih in slab želodec imate! Gledati morate na hrano! Od samega veselja, da bomo imeli takšno svatovanje, sem se prekrizala, pa ga tako polomite! Malo pomislite! Gozdnikovemu prepoveste, da bi se ženil!«

»Njemu nisem prepovedal!« je zakričal župnik. »Zaradi mene se lahko jutri oženi. Oni drugi sem pa res prepovedal! Tej! Da!«

»Tako? In Gozdnikov naj se ženi sam s seboj? Dobro se razumete na take reči!« Katra se je razdraženo smejala. Potem se je s prstom dotaknila pisalne mize. »Prečastiti, drugi teden mora imeti Julka izpraševanje za sabo. Drugače boste morali jeseni obesiti svoj jezik namestu klobas v dimnik.«

»Katra!« Gospod Felicijan je zbesnel. »Zdaj je dovolj! Konec! Zdaj izgini iz sobe! Ali ne slišiš?«

Ker Katra ni marala ubogati, je prečastiti vzel klobuk in odhitel na vrt, da se pomiri.

S prodaste poti med mladimi češpljami je lahko videl daleč na cesto proti vasi. In ko

»No, da se lahko izpovemo, pa je potem vse dobro!«

»Tako? Vse? Ne, Julka, nekoliko drugače je to. Morda pa veš, kakšno zadoščenje smo dolžni božji pravičnosti?«

Tega ne vedo niti vsi duhovni gospodje. Kako naj bi bila vedela Jeznikova Julka?

Gospod Felicijan je dolgo potrpežljivo čakal, potem pa je pobobnal s prsti po mizi in dejal: »Ali morda veš, zakaj molimo v oče našu: Reši nas zlega?«

Molče je Julka pobešala glavico. Prečastiti pa je samo bobnal po mizi.

»Potem tudi ne boš vedela, zakaj končujemo molitve z besedico amen?«

Zdaj je hotela Julka že prositi: »Gospod župnik?«

Tedaj je gospod Felicijan vstal in resno rekel: »Zal mi je, ljuba Julka Jeznikova! Tako malo pripravljena ne smeš stopiti v sveti zakon. Še nekaj mesecev se lepo pripravljaj! Saj si še mlada. Jeseni pa prideš lahko spet k izpraševanju.«

Ta odločitev je učinkovala na ženina drugače kakor na nevesto. Mlademu Gozdniku so se zasvetile oči in zdelo se je, da je kar zrasel, Julka pa je zlezla vase, pobleдела in zajecjlala: »Gospod župnik! Jezesmarija! Prosim vas, ne napravite mi te sramote!«

Gospod Felicijan je dvignil roke in jih spet pobesil. »Zelo mi je žal. Pri ordinariatu že godrnjajo zaradi mene. Zdaj moram storiti tako, kakor hočejo. Pa farani? Šele pred kratkim so mi razbili okna. Najbrž zaradi tega, ker sem jemal svoje duhovniške dolžnosti prepovršno. Zdaj moram pač ostati pri strogi dolžnosti. Jeseni lahko spet prideš, Julka! Zbogom! Žal mi je, Janez, da moram

Ivan, trgovec v Ljubljani; Ravnikar Franjo, mestni tesarski mojster in industrijec v Ljubljani; Rebernik Franc, pleskarski mojster v Ljubljani. V nadzorni odbor so bili izvoljeni gg.: Kavčič Mihael, gostilničar in posestnik v Zgornji Šiški; Meden Viktor, industrijec in predsednik Združenja trgovcev v Ljubljani; Pungartnik Milko, trgovski zastopnik v Ljubljani; Rus Zdravko, trgovec in posestnik na Bledu; Škrbec Franjo, trgovec z lesom in predsednik lesnih trgovcev za dravsko banovino v Ljubljani; Verovšek Jurij, veletrgovec v Ljubljani; za namestnika pa Müller Vinko, veletrgovec z vinom in posestnik v Domžalah; Praprotnik Franjo, strojno mizarstvo v Zgornji Šiški. Iz poteka občnega zbora in podanih poročil je razvideti, da se zavod lepo razvija.

— Zasebna plačila v tujino do 300 din mesečno. Do pred kratkim je bilo mogoče, da je zasebnik (ne pa protokolirana tvrdka) plačal mesečno enkrat do 300 din v tujino za poravnavo svojih osebnih potreb. Za naprej pa javlja finančno ministrstvo, da to ni več tako prosto, temveč bo treba prej dobiti od Narodne banke zadevno dovoljenje. Stranka naj v to svrhu napiše prošnjo, kjer izkaže potrebnost plačanja, in jo izroči kaki banki v nadaljnje poslovanje. Ko dobi dovoljenje, more banka nakazilo izvršiti.

— Tekma med Bolgarijo in Jugoslavijo na nemškem trgu. Naše grozdje se je lani slabo prodajalo. Nemčija ga je nenavadno malo kupila. Slabo zanimanje Nemčije za naše grozdje se spravlja v zvezo z večjim nabavljanjem bolgarskega grozdja. V pretekli jeseni je namreč Nemčija uvozila iz Bolgarije 11.200 vagonov grozdja, a iz Jugoslavije samo 500 vagonov. To se tolmači kot posledica nemških načrtov o ureditvi produkcije v južno-zahodni Evropi. Po teh načrtih je dodeljena vsaki državi v tem delu Evrope gotova vloga v oskrbovanju Nemčije. Tako naj bi imela Jugoslavija vlogo oskrbovati Nemčijo z žitom, mesom, mastjo in ostalimi živinskimi produkti, a Bolgariji so odobreni večji kontingenti za sadje in povrtnino, ker so to najpomembnejši njeni kmetijski pridelki.

D O P I S I

LJUBNO OB SAVINJI. Preteklo nedeljo se je vršila redna letna skupščina gasilske čete z volitvami predsednika, tajnika in blagaj-

je tam opazil krščanskega ženina in nevesto, ki jima je dal pred petimi minutami nekaj mesecev časa sa premislek, se je v trenutku izkadila vsa jeza, ki jo je kahal, in zadovoljno se je posmejal predse.

Tam doli po cesti sta stopala Janez in Julka brez besede drug ob drugem. Glavo sta obračala vsak v drugo stran, kakor nekoč avstrijski orel. In med tem ko je Janezov na desno obrnjeni obraz izdajal nekakšen zamišljen mir, se je Julkin na levo obrnjeni kahal v krčeviti jezi. Nekaj zmedenega je govorilo iz njenih oči. Zdelo se je, da hoče govoriti, toda zmerom, kadar je odprla usta, ji je beseda obtičala v grlu. Strmela je v trnjevo živo mejo, ki je že dobivala prvo zelenje.

Zdaj sta že prišla do Gozdnikovega plota. Pred vrati je Julka iznenada pogledala kvišku, se oklenila Janezovega suknjiča in ženinu zastavila pot. Vendar pa ni rekla niti besede. Govorilo je samo nemo trzanje, ki ga je Janez opazil v obeh kotih njenih ustnic.

Janez jo je vljudno odrinil. »Kaj morem jaz zato? Bolje bi se bila naučila katekizma! Zdaj bova morala pač pol leta počakati! Videl je, kako je spet pobledela. Ali ga je prijelo sočutje do nje? Njegov glas je začel zveneti prijazneje: »Morda nisem niti vreden, da se toliko brigaš zame. In glej, tvoja mati bo vesela, ko boš lahko še vse poletje ostala pri njej. Lepo jo pozdravi! Pa zbogom!« Janez je hitro stopil proti hiši. Na pragu je še plašno pogledal čez ramo nazaj. Julka je še zmerom stala ob cesti. Kakor bi bilo strašno soparno, si je Janez z rokavom obrisal čelo.

Z naočniki na nosu in neko uradno listino v roki je sedel Gozdnik v izbi za mizo. Ko je

nika. Potek zbora je pokazal, da imamo pri nas prav marljive gasilske delavce. Za predsednika je bil izvoljen res delaven in požrtvovalen član. Tajniško in blagajniško mesto sta prav tako zasedla ugledna in sposobna člana. Opažalo se je, da bi bili neki ljudje radi zanesli v gasilske vrste politiko. Mnenja smo, da politika med gasilci nima mesta. Zavedajmo se, da moramo biti gasilci brez razlike eden za vse, vsi za enega.

MALA NEDELJA. Gasilska četa priredi v nedeljo 22. t. m. ob pol 4. v Društvenem domu proslavo rojstnega dne pokrovitelja gasilstva Nj. Vis. kraljeviča Tomislava z uprizoritvijo ljudske igre s petjem »Petkov Tonek«, ki jo je spisal Ivan Vuk (Starogorski), prleški rojak. Vabljeni vsi domačini in sosede k obilni udeležbi!

PEKRE. V naših prelepih Pekrah pri Mariboru, ki slovijo po svojem pekrčanu, živimo sicer mirno. Ob nastopu novega leta 1939. pa smo doživeli neprijetno noč. Skupina fantov, ki so bili v oblasti alkohola, je navalila na hišo posestnice Katarine Kacove in Ivana Gaubeja. Vpili so in kričali, da se je vpitje razlegalo visoko na Pohorje, kjer se je mudila orožniška patrola, ki je postala pozorna. Fantje so razbili šipe, vežna vrata, vrtno ograjo, kolje in trsje pred hišo pa so polomili. Sredi hrušča in trušča jih je presenetil prihod orožniške patrola, ki je nekatere razbijače in razgrajače polovila. V strahu in razburjenju je dobila posestnica Katarina Kacova živčni napad. Šest maldeničev je zaradi soudeležbe pri tem nočnem razdejanju ovadenih drž. tožilcu v Mariboru. Naše lepe Pekre, prijetna izletna točka Mariborčanov, ne smejo več doživeti takšnega divjaštva, ker si sicer nihče ne bo upal več k nam. Napravimo sami red med seboj!

POLJANSKA DOLINA. Božični prazniki so za nami. Preživeli smo jih prav zadovoljno. Na Stefanovo popoldne je bil naš Sokolski dom do zadnjega prostora napolnjen z gledalci. Igrala se je igra »Pot v peklo«, ki je v vsakem oziru dobro uspela. Prehod iz starega v novo leto smo proslavili s šalji-vimi voščili. Tudi ta večer je pokazal, da sokolska misel v dolini trdno stoji. Udeležba je bila velika. V nedeljo 15. t. m. pa bodo sokolska misel v dolini trdno stoji. Udeležba se udeleži Sokol v dolini in iz Žirov. — 22. t. m. popoldne bo imel Sokol za Gorenjo vas-Poljane letno skupščino, na kateri bo starešinstvo podalo obračun in poročilo o svojem marljivem delu. Bratje, sestre, pridite vsi!

Janez odprl vrata, ga je pogledal in se mu posmejal. »No, ali je zdaj v redu?«

»Še dolgo ne!« Janez je stopil k peči in slekel suknjič.

»Kaj?« Počasi je stavec snel naočnike in vstal. »Kaj pa ni bilo prav?«

»Z ordinariata je pač prišlo. Župnik ni prav nič kriv. Ordinariat hoče pač tako. Zato je moral biti malo bolj strog pri izpraševanju. Jaz sem seveda vse kar iz rokava iztreseel, pri Julki pa s katekizmom ni šlo. Precej je manjkalo. Zato pa župnik ni mogel dati dovoljenja.«

Tedaj pa se je pokazalo, kako prav je imela kuharica Katra s svojimi temnimi slutnjami. Gozdnik je udaril s težko kmečko pestjo po mizi, da je črnilnik odskočil. »Sakra duš! Hudiča! Kaj pa si v župnišču domišljujejo? Menda župnik ne ve, kdo je Gozdnik! In za takega človeka sem dal plačati steklarjev račun iz občinskega premoženja. Najrajši bi mu šel zdaj sam okna pobijati. Pa Julka! Jezesmarija!« Gozdnik je odhitel pred hišo. »Julka! Julka!« Toda imeti bi bil moral glas kakor zvon, če bi jo bil hotel še priklicati. Kakor bi jo bili strahovi preganjali, je hitela čez zelene travnike, da ji je krilo plapolalo v vetru.

Ko je stopila v domačo vežo, je sprejela Jeznica svojo krotko golobico z besedami: »Ali si ti, otrok? Tako? Takoj dobiš južino. Danes ti bo teknila, kaj?« Posmejala se je. »Ali te je gospod župnik dolgo izpraševal?«

»Mati!« Julkin obraz je bil blede kakor zid. »Pojdi v sobo! Nekaj ti moram povedati.« Jeznica je imela materinsko srce, ki se je rado hitro ustrašilo. »Pa vendar ni nič hudega, jezes?«

— Na Kraljevo nas je razveselila poljanska gledališka družina z mikavno predstavo. Tudi ta prireditev je bila prav dobro obiskana. Požrtvovalni igralci so podali svoje vloge prav dobro. Med prazniki je pritisnila tudi v dolini huda zima in dobili smo precej visok sneg. Za nekaj dni je bil avtomobilski promet ustavljen in en dan smo ostali celo brez pošte. Mraz je preskrbel našim gostilničarjem potreben led, da bodo letoviščarji, katerih leto za letom več prihaja v dolino, dobro postreženi s hladno pijačo.

Domače novosti

* Bolgarska kraljica je potovala skozi Ljubljano. Na poti v Italijo je 10. t. m. potovala skozi Ljubljano s simplonskim ekspresom bolgarska kraljica Ivana. Šla je na obisk k svoji sestri princesi Mafaldi Hessenski, ki je obolela za hudo hripo.

* Sprememba imen postaj v Ljubljani in Mariboru. Občinstvo opozarjamo, da so se po objavi generalne direkcije državnih železnic nazivi postaj v Ljubljani in v Mariboru spremenili. In sicer se imenuje postaja Ljubljana glavni kolodvor samo Ljubljana. Ljubljana gorenjski kolodvor Ljubljana-Siška, Ljubljana dolenski kolodvor Ljubljana-Rakovnik Maribor glavni kolodvor samo Maribor in Maribor koroški kolodvor Maribor-Studenci.

* Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji, ki vrši že desetletja človekoljubno delo, je v preteklem letu sprejela na zdravljenje 2458 bolnikov. Večina je prispela v zavod z Dolenskega in Bele krajine. Znatno del pa je prišel tudi z Gorenjskega in sicer zaradi operacij kile in slepiča. Od sprejetih bolnikov je ozdravilo 1814 oseb. V izboljšanem stanju je bilo odpuščenih 524 oseb, neozdravljivih je ostalo 47, med tem ko je bilo 60 smrtnih primerov. V bolnišnici so ostali 104 bolniki. Zavod ima v celoti 150 bolniških postelj.

* Nevarne zapornice. Zapornice na Tržaški cesti v Mariboru so bile lansko leto nekajkrat razbite. Tudi letos jih je že zadela podobna usoda. V nedavni noči se je zaradi hude megle zaletel v spuščene zapornice neki tovorni avtomobil ter eno dvakrat prelomil, drugo pa precej poškodoval.

* 18 let se ne brije in ne striže. V Slavoniji živi že blizu dvajset let ruski izseljenec Dimitrije Gožarov, ki je bil nekoč polkovnik v carski ruski vojski. Ko je bil prisiljen za-

Miha, ki je bil na skednju pri slamozeznici, je slišal razburjene glasove in je pomolil glavo skozi vrata. Slišal je iz sobe Julkino ihtenje in Jeznično jezno kričanje. Oprezno se je splazil ob zidu da bi prišel v bližino okna. Tedaj pa se je začulo v veži prasketanje. Z jeznim obrazom se je pokazala kmetica na pragu in ko je opazila hlapca, je pograbila brezovo metlo, ki je bila prislonsjena k zidu. Miha si je hotel izbrati boljši del hrabrosti — beg. Preden pa je pritekel do skednja, ga je Jeznica že dohitela in je začela kakor blazna opletati z metlo po njem. Stisnjen v kot med zidom in skedenjskimi vrati je moral Miha obstati pod dežjem udarcev in je skušal samo z rokami varovati obraz. Ko je Jeznica brez sape za trenutek odnehala, jo je s pestjo odrinil nazaj in se zatekel na skedenj.

Kmetica je z dvignjeno metlo pohitela za njim, pa je prišla prepozno; Miha je že splezal po lestvi na peter in je potegnil lestvo za seboj. Zdaj je bil na varnem. Pustil je Jeznico, da se je spodaj izkričala, legel v seno in si obrisal kri z nosa, ki mu ga je bila brezova metla močno razpraskala.

Jeznica ga je nekaj časa čakala, potem pa se je čakanja naveličala in šla. Miha je ostal v senu. Potekla je ura. Potem je slišal, kako je okomatala v hlevu oba konja in potegnila zapravljivček iz kolnice.

»Ali naj grem pomagat?« je zaklical s petra.

Nič odgovora ni dobil. Čez nekaj časa je skozi skodle videl, kako je Julka s solznim obrazom sedla na voz, zraven nje pa še Jeznica. Obe sta bili nedeljsko oblečeni.

Dalje prihodnjč.

pustiti svojo domovino, je v trenutku, ko je prestopil mejo Rusije, sklenil, da se ne bo bril in strigel, dokler se ne vrne v svojo domovino. In stari polkovnik je doslej držal svoj sklep. Ker se že polnih 18 let ni bril in strigel, mu je zrasla kakih 45 cm dolga brada in prav tako dolgi lasje. Lasje in brada so čisto beli. Ker je zelo pobožen in hodi v poletnem času po vsej deželi od cerkve do cerkve in mnogo moli, ga imajo ljudje za svetega moža.

* **Cisto in duhteče perilo je veselje rodbine.** Perite ga s terpentinovim milom »Oven« in zadovoljni boste! Pocenji je, krasno pere in je domač izdelok Fockove milarne iz Kranja.

* **Smrtna nesreča pri Starem trgu.** Te dni se je na parni žagi v Markovcu pri Starem trgu pri Rakeku zgodila huda nesreča. Delavec Jožef Mlakar iz Viševka je šel popoldne mazat tečajje polnojermernika, katerega je bil prej ustavil. Ko je bil baš z roko med kolesjem se je začel iz neznanega vzroka polnojermernik vrteči. Nesrečnega delavca je prišlo in ga stisnilo med ogrodje. Zlomilo mu je desnico ter strlo ramo in glavo. Bil je pri priči mrtev. Zapušča vdovo in štiri nepreskrbljene otroke.

* **Deček padel v škaf kropa.** V hiši kmeta Josipa Stanjga v Jurišincu blizu Varaždina se je pripetila huda nesreča. Petletni Stanjglov sinček Ivica se je igral v kuhinji, kjer je stal škaf vrele vode, pokrit z lesenim pokrovom. Deček je skočil na škaf tako nesrečno, da je pokrov odletel in deček je padel v vrelo vodo in kmalu v silnih mukah izdihnil.

* **Eksplozija v kotredeškem rovu je terjala smrtno žrtev.** V kotredeškem rovu pri Zagorju se je zgodila strašna nesreča. V rovu sta bila zaposlena 50letni Leopold Hribar, oženjen in oče dveh otrok, in njegov mlajši tovariš 37letni Ivan Jere. Kakor pripovedujejo, se je v jami nabral metan. Iznenada je nastala eksplozija, pri kateri je bil Hribar na mestu ubit, Jere pa je dobil hude poškodbe po obrazu. Jereta so prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Hribarjevi rodbini, ki je na tako žalosten način izgubila rednika, iskreno sožalje!

* **Skok v Dravo.** Na praznik sv. Treh kraljev je skočila v Dravogradu z dravskega mostu 27letna Mici Pečnikova, doma iz Ojstrice.

* **Pod vlak, ker ni smel v Nemčijo.** Ko so šli v nedeljo zjutraj ljudje k jutrnji maši v nemško Radgono, so opazili postopati okrog postaje 17letnega čevljarkega vavca Fran-

ca Semeta, doma iz Zenkovcev na oni strani meje. Semet je kmalu nato šel na samotni kraj na polju, kjer je železniška proga nekoliko poglabljena. Tam je legel na tračnice in vlak mu je odrezal glavo. O strašnem samomoru so bili takoj obveščeni šetovi sorodniki, ki so povedali, da se je Semet učil čevljarstva pri Francu Šapaču v Radgoni. Tam si je tudi našel precej tovarišev svoje vrste. Ker so šli nekateri izmed teh na delo v Nemčijo, so vabili s seboj tudi Semeta, ki se je odločil odpotovati za njimi. Zapustil je svojega mojstra ter šel domov v Zenkovce, češ da se odpravila v Nemčijo, kar so mu pa domači prepovedali, češ da se mora najprej izučiti, potem pa lahko gre. Domači so ga v soboto spet vrnili mojstru. To pa je Franceta tako raztogotilo, da je šel pod vlak.

* **Zmrzla ženska.** Pred kratkim so našli v St. Janžu na Dravskem polju neznan zmrzlo žensko. Dolgo časa njenega imena niso mogli ugotoviti. Zdaj pa se je zglasil v župnem uradu upokojeni železniški sprevodnik Čeh iz Maribora, ki je po spravljeni obleki in po prstanu spoznal, da je bila pokojnica njegova žena Ana. Pri njej so že dalje časa opazovali zmedenost. Odpravila se je zdoma in zmrznila.

* **Brat je ubil brata iz mržnje zaradi matere.** Brata Dragotin in Peter Rendek iz Hodoša sta se že nekaj let sovražila zaradi svoje matere Anke. Ne eden ne drugi ni hotel sprejeti svoje matere v hišo. Pretepala sta jo in podila od sebe, tako da je nesrečna starka morala spat v hlevu. Kmetje so zaradi tega začeli prezirati brata Rendeka in so se ju izogibali. Na sli večer je Dragotin zapazil svojo mater, kako je spala na tleh v hlevu. Namesto da bi se je usmilil je starko pognal na dvorišče in jo poslal k svojemu bratu Petru. Matere pa tudi Peter ni hotel sprejeti. Oba brata sta prišla na dvorišče. Dragotin je prvi zgrabil za svojo lovsko puško in ustrelil Petra. Strel je zadel in je Peter čez nekaj časa umrl. Dragotina so orožniki aretirali in izročili sodišču.

* **Žrtev tovrnega avtomobila.** Krojaški pomočnik France Račič iz Dolne Pirošice je na novega leta zvečer šel proti Vahčičevi gostilni v Cerkljah ob Krki. Ko je stopal čez državno cesto, je nenadoma pridrvel neznan tovorni avto s takšno brzino, da se nesrečni France ni mogel več umakniti. Avtomobil ga je s tako silo odbil, da je Račič obležal s počeno lobanjo in dobil tudi hude notranje poškodbe. Brž so ga prepeljali v brežiško bolnišnico, kjer je menda že preminil. France

Račič je bil zmerom marljiv in zvest član Sokola.

* **Spet je brat zabodel brata.** Pri nekem gostilničarju v Jurovcih so neki večer kuhali žganje. V žganjarni se je zbralo več domačih fantov, ki so srebali topli strup. Med fanti sta bila brata 17letni Jože in 18letni Janez Štebal iz Jurovcev. Preobilno zaužitji alkohol je zmešal možgane in že je nastal prepir med Janezom Štebalom in Francem Sprahom. Slednji je Janezu pobegnil, saj se je zavedal, da se more rešiti le z begom. To pa je razgrajača Janeza še bolj raztogotilo. Ko je hitel za nasprotnikom, je Franceta vlovil njegov mlajši brat Jože. Ta je bil še trezen in je hotel razkačenega brata pomiriti. Z lepimi besedami ga je vabil domov. Razbesneli Janez pa je potegnil nož in je zabodel brata Jožeta v prsi. Jože se je na mestu zgrudil. Da bi rešil Jožeta pred pijanim bratom, je priskočil France Uliš, doma iz Gorce, tudi tega je Janez napadel in mu z nožem zadal več ran v pleča in po rokah. Ubogega Jožeta Štebala ni moglo nič rešiti. Ker so bila pljuča ranjena, je zaradi notranje izkrvavitve izdihnil. Franceta Uliša so prepeljali v ptujsko bolnišnico, Janeza Štebala so orožniki oddali sodišču.

* **Srno z dvema mladičema je v snegu ujel in zaklal.** Na božični dan sta napravila zakupnika lovišča Stožec—Ravna—Merniki gg. Pretnar in Plemelj z Bleda obhod po svojem lovišču, da malo pogledata, kako v tej hudi zimi prezimuje divjad. Takoj za hotelom »Bellevujem« sta opazila sledove treh srn. Poleg sledov sta videla smučino, kar je takoj zbudilo sum, da je nekdo lovil srne. Sledila sta smučini in kmalu zagledala v snegu polno krvi in srnje dlake. Takoj jima je bilo jasno, da je neznanec v globokem snegu na smučeh dohitel srne in jih zaklal. Poklicala sta še gozdnega paznika Oicla iz Starih Fužin, ki je prišel s psom. Nato so skupno šli za krvavimi sledovi. Sledovi so držali čez most pri Sv. Janezu v Staro Fužino do neke hiše. Lovci so poklicali orožnike iz Bohinjske Bistrice, ki so v omenjeni hiši izvršili temeljito hišno preiskavo in našli v senu zakopane tri zaklane srne, starko in njena dva mladiča. Pod težo dokazov je domači, šele 22 let stari sin, priznal, da je na smučeh dohitel v globokem snegu te tri srne, jih zaklal, skril v sneg ter jih na sveto noč po polnoči znesil domov. Fant pride pred sodnike.

* **Rudolf Pintarič oproščen.** V spominu je še aretacija Rudolfa Pintariča, posestnika na

Po Hirschevi — J. M.:

V valovih grajskega jezera

Roman

18

»Kaj je sama pri tem trpela,« je nadaljeval, »so posamezne priče le bolj na kratko očrtale. Tudi jaz nimam povoda, poizvedovati za podrobnostmi te žalostne. Jug je izrekel strašne groznje, in ko se je ponudila priložnost, jih je tudi izvršil. Njegova roka je bila, ki je mlado deklico sunila v jezero.«

Do te točke je imel govor bolj značaj obrambe kakor obtožbe. Vse, kar je državni tožitelj izrekel, je zvenelo tako, kakor bi bil hotel zagovornik, ki je obupal nad tem, da bi mogel izposlovati oprostitev svojega varovanca, doseči zanj vsaj sočutje in milejšo kazno. Toda zdaj je državni tožitelj prešel v napad. »Ni v dejanju samem, čeprav se mora kaznovati, največja krivda obtoženca, ka zločin je posledica blazne strasti, temveč v načinu, kakor hoče obtoženec krivdo odvaliti od sebe. V mreži laži, ki jo je spletel s pomočjo svoje matere, v obdolžitvah, ki jih je njegova mati naperila proti tako spoštovanim osebam. K temu se bom še povrnil, za zdaj hočem samo nekoliko osvetliti podatke, ki se tičejo trditve, da gospodična Ogorelčeva še živi in da je z vednostjo in s pomočjo obtoženca pobegnila.«

Državni tožitelj je po vrsti obravnaval navedbe Mirka Juga in njegove matere ter jih s toliko ostroumnostjo zavračal, da so vsi mislili, da mora zdaj obtoženec skesano priznati svoj zločin. Toda Jugov obraz ni kazal nagnjenja k takemu priznanju.

»Truplo njegove žrtve so našli,« je dalje govoril državni tožitelj, »toda celo vpričo svoje mrtve žrtve je obtoženec vztrajal na svoji pripovedki. Iz dejstva, da je bilo njeno truplo tako razmrcvarjeno, je celo črpal žalostni pogum, da je tajil njeno istovetnost, čeprav so njeni svojci nepogojno prepoznali Vero Ogorelčevico in jo potem tudi dali pokopati v svoji rodbinski grobnici. Jug vztraja na svoji pripovedki, čeprav se zaveda, da je s svojim činom zadal tudi sestri svoje žrtve strahoten udarec. Proti temu zahrbtnemu grešniku zdaj dvigam obtožbo. Kriv je in pričakujem, da ga bodo gospodje porotniki soglasno spoznali za krivega!«

Z obrazom, ki mu je hotel vsiliti izraz skromnosti, a ki vendarle ni mogel skriti nekega zmagoslavja, je državni tožitelj spet sedel. Bil je zadovoljen z učinkom svojega govora, zmaga mu je bila tako rekoč zagotovljena in z nekakim pomilovanjem je pogledal zagovornika dr. Klančnika, ki je po pomenku z obtožencem vstal, da začne govoriti.

Ni še dobro začel svojega govora, ko se mu je približal sodni sluga, mu izročil neko pismo in tiho rekel nekaj besed. Dr. Klančnik je v naglici prebral pisanje. Pri branju se je vidno vznemiril in je svoje razburjenje komaj premagoval, ko je stopil k predsedniku in mu izročil popisani list. Tudi ta se je, ko je bil prebral nekaj vrst, presenečen vzdignil in nje-

gov glas je bil čuden, ko je poklical sodnike k posvetu zaradi posebnega dogodka.

Med poslušalci je nastalo živahno šepetanje. Nihče ni vedel, kaj se je bilo moglo zgoditi, vendar so vsi slutili, da se je moralo pripetiti nekaj posebnega, nekaj, kar bo imelo na potek razprave odločilen vpliv. Zato so bili vsi precej razočarani, ko je predsednik razglasil, da je prišla še ena priča, katere takojšnje zaslišanje je sodišče sklenilo v soglasju z državnim tožiteljem.

To pričo, prav za prav dve priči, so zdaj privedli v dvorano. Bili sta dve mladenki, ki sta stopili pred sodnike.

Ena je odgrnila tančico in z zatožne klopi kakor tudi s klopi za priče je v dvorano istočasno zadonel vzklík:

»Vera! Vera Ogorelčeva!«

Toda kako različno sta zvenela oba vzklíka. Kakor zmagoslavni klic v zadnjem trenutku rešenega človeka z ene strani, kakor krik nenadno v peklenko muko vrženega z druge strani. Oba vzklíka sta utonila v hrušču začudenih in veselih vzklíkov med poslušalci.

Spet in spet je moral predsednik zagroziti, da bo dal dvorano izprazniti, če se občinstvo ne pomiri.

Toda ali se bo zdaj še nadaljevala razprava? Poslušalci zdaj ne bodo več prisostvovali sodni obravnavi, temveč razvoju velezanimivne drame.

Posebnega dokazila, da je bila vstopivša zares Vera Ogorelčeva, ni bilo treba. Res je njena postava izgubila nekaj svoje okrogline, tudi njen obraz je postal ožji, toda nihče izmed prisotnih, ki so jo poznali, niti za trenutek ni dvomil, da je bila to res ona. K njej je planil tudi njen varuh višji svetnik Lo-

Safarskem, ki je bil osumljen požiga in smrti pastirja, zastrupljanja živine in tatvine pluga. Nedavno se je moral Pintarič zagovarjati pred senatom petorice v Murski Soboti. Kot glavna priča je nastopil Badjek, ki je bil skupaj s Pintaričem v zaporih čakovskega sodišča. Ostale priče pa so prihajale navzkriž s svojimi prejšnjimi izjavami ter so tudi izpovedale, da so se bale zadevo prijaviti sodišču, češ da je Pintarič maščevalen. Pintarič je izjavil, da smatra priče za sovražne, ker do takrat, ko še ni bil v zaporih, niso vedele o njem povedati ničesar obremenilnega. Priznal je, da je ukradel bratu plug in ga prodal sosedu, ki ga je prodal dalje. Senat je Pintariča obsodil le zaradi tatvine pluga na en mesec dni zapora, glede ostalih zločinov pa je izrekel oprostilno sodbo.

*** Za uboj tri leta robije.** Pred kazenskim senatom v Ljubljani se je zagovarjal 40letni zidar Alojz Rozman iz Kovorja, ki ga je obtožnica dolžila, da je v Trziču z žepnim nožem napadel Ivana eKrka, ki je za posledicami poškodb umrl. Obtoženec je dejanje priznal, zagovarjal pa se je, da ga je Kerk sam izzval. Trdil je, da ga je Kerk tako močno udaril, da je padel s stola. Zaradi tega da ga je, ker je hkratu tudi zmeden od pijače, naskočil z nožem. Nasprotno se je sodišče moglo prepričati, da se je Kerk sicer res pretepal, toda z drugimi, in da ni napadel Rozmana, temveč da ga je ta iznenada napadel od zadaj. Rozmana so sodniki obsodili na tri leta robije in na dveletno izgubo častnih državljskih pravic.

*** Skladišče ukradenega blaga so odkrili.** Do konca novembra je bil zaposlen pri trgovcu Nedogu v Ptuju 21letni trgovski pomočnik France Bezjak iz Podvincov pri Ptuju. Iz neznanega vzroka pa je službo zapustil in šel v Maribor, kjer je bil nastavljen v Trgovskem domu. Pri tej tvrdki pa je svoje službovanje prav dobro izkoristil. Kradel je v trgovini blago in ga odnašal na svoj dom v Podvincove s kovčgom. Orožnikom se je Bezjakovo pogosto prihajanje domov videlo sumljivo, zato so napravili na njegovem stanovanju hišno preiskavo, katere uspeh je bil presenetljiv. Našli so zalogo najfinejšega tkaninskega blaga v vrednosti okrog 35.000 din, ki je bilo ukradeno delno pri tvrdki Trgovski dom v Mariboru, deloma pa še prej pri trgovcu Nedogu v Ptuju. Bezjaka so aretirali.

*** Uro mu je ukradel.** Posestnik Anton Lah iz Gornje Polskave je prišel v Maribor. V neki mariborski gostilni je obedoval. Prisedel

kan in jo objel. Mirko Jug bi bil tudi rad sledil njegovemu zgledu, toda paznika sta ga zadrževala. Ravnatelj Košutnik je s široko odprtimi očmi negibno sedel na klopi. Po kriku v zavrmljenem presenečenju je kar izgubil glas. Ves zaskrbljen se mu je približal nadzornik Mihon.

»Tukaj sem zdaj!« je vzkliknila Vera vsa zasopla. »Izpustite mojega zaročenca! Kako je mogoče, da ste ga obdolžili tako podlega dejanja?«

Blažen nasmeh je spreletel Mirkov obraz. S prvo besedo, ki jo je izgovorila, se je priznala k njemu.

Zatem je stopila pred sodnike Verina sprem ljevalka, v kateri so bili Jugovka, Orešnik, Mirko in svetnik Lokan že takoj pri njenem vstopu v dvorano spoznali Slavko, in dejala: »Prosim, da daste gospodični Ogorelčevi stol. Gospodična je po hudi bolezni še zelo slaba.« Tej prošnji je bilo ustrezno in Vera je sedla.

»Kaj je pa zdaj še treba?« je vprašala Vera in se ozrla okoli po ljudeh. »Tukaj sem, torej nisem umorjena. Izpustite Mirka Jugo iz ječe!«

»Ne!« se je oglasil hripav glas. »Ni res! To je sramotno sleparstvo. Vera Ogorelčeva je mrtva in pokopana...«

Košutnik ni mogel nadaljevati. Višji svetnik Lokan, ki je bil prihitel k njemu, mu je pritisnil roko na usta in ga nahrulil: »Molčite, nesrečni človek!«

Tedaj je Vera spet vstala. Z eno roko se je opirala na stol, s kazalcem druge roke pa je kazala Košutnika in z drgetajočimi ustnicami rekla: »Hotela sem mu priznati kljub vsem hudobijam, ki jih je storil meni in mojemu

je neznan moški, ki je bil na vse kriplje lju-bezniv. Ko pa je tujec šel, je Anton Lah ugotovil, da mu je izginila žepna ura z zlato verižico. Mariborska policija išče tatu.

*** Slepar pod ključem.** Te dni so prijeli orožniki že dolgo zasledovanega potepina, ki je sleparil kmete po Notranjskem, češ da zna delati denar. Pri tem poslu so mu potrebni vzorci, to je pravi bankovci, katere so mu kmetje zaupali, a premeteni slepar jih je seveda odnesel. Orožniki so že dolgo zasledovali sleparja, toda niso mu mogli priti na sled. Pred dnevi pa sta komandir orožniške postaje na Grosupljem narednik Peter Suligoj in kaplar Karol Činkole zvedela, da se je mudil v vasi Račnah pri Grosupljem neznan moški, ki je imel mnogo denarja. Šla sta za njim in sta ga aretirala v Čušperku. Pri zaslišanju na postaji so ugotovili, da se piše Jožef Muršec in da je doma iz Maribora. Muršec je svoja sleparstva priznal.

*** Zagonetka o tatvini zlatnine.** Te dni je prispel v Celje 25letni cigan Aleksander Gartner iz ciganske kolonije v Cirkovcah pri Velenju in ponujal tamošnjim zlatarjem v nakup zlato zapestnico. Ker pa so bili zlatarji že obveščeni o veliki tatvini zlatnine v Slovenem Gradcu, je bila celjska policija opozorjena na sumljivega prodajalca zlatnine. Cigan je bil aretiran in spravljen v Maribor, kjer je mariborska policija posnela na kraju vloma prstne odtiske. Iz Maribora so še istega dne povedli cigana v Slovenj Gradec, kjer je okradenka ga. Margareteljeva takoj spoznala zapestnico za svojo last. Pri zaslišanju je cigan zanikal vsako zvezo z vlomom in zatrdel, da je dobil zapestnico od svoje tete. Istotako je tudi zanikal, da bi bila v njegovi posesti ostala ukradena zlatnina. Zato je bil cigan pod osebnim vodstvom komandirja slovenjegraške orožniške postaje g. Mariča vključen priveden v Cirkovce, kjer naj skupno s svojo teto pojasni, kako je prišel do ukradene dragocenosti. Upati je, da se bo kmalu pojasnila ta zagonetna tatvina.

*** Vlomilska tolpa v Celju aretirana.** Nevarno tatico 35letno Ano Žitnikovo, ki je pred kratkim ukradla v Zagorju razno obleko in zlatnino, so v Celju aretirali. Celjskim orožnikom se je tudi posrečilo izslediti v Celju vlomilsko družbo, ki je strašila po bližini in daljni celjski okolici. Prijeli so 42letnega Kovača Antona iz Št. Janža na Dolenjskem, 18 letnega Ivana iz Trnovelj pri Celju in 22letnega Mihaela Kločovnika iz Lave pri Celju. Vse tri so zaprli. Njih kolovodja Kovač je

zaročencu. Še zdaj, še v tem trenutku sem hotela prikriti njegov zločin zaradi uboge sestre, zaradi nedolžnih otrok. Zdaj vidim, da se to ne sme zgoditi. Zato bom povedala vse po pravici: Alfonz Košutnik me je vrgel v grajsko jezero. Če bi mi ne bil na moje klice prihitel na pomoč Mirko, bi bila utonila.« Vera je morala zaradi slabosti spet sedeti.

»Ni res! Poslušajte me,« je kričal Košutnik, toda izraz, ki ga je videl na obrazih vseh, mu je povedal, da je zaman vsaka beseda, k. jo izgovori v svojo obrambo.

»Vse, vse, kar sta izpovedala Mirko Jug in njegova mati, je do zadnje besedice resnično,« je nadaljevala Vera. »Samo nečesa nista mogla povedati: kako sem prišla v jezero. Nisem jima hotela povedati, da me je sunil v vodo moj svak, mož moje edine ljubljene sestre.«

Nato je nadaljevala: »Ni se to zgodilo, v jezici, ne po prepiru, temveč čisto preračunano. Pridružil se mi je v gozdu prišedci s stranske poti, korakal kramljuje zraven mene in me povedel tik do jezera. Tam je nekaj korakov zaostal za menoj, nato me je pa nenadno močno sunil v hrbet in zbežal. Bila sem vsa omamljena od strahu, in čeprav se nisem potopila na dno, ker se je moja obleka ujela v neko korenino, se nisem upala klicati na pomoč. Bala sem se, da bi se s klicanjem ne bila izdala svaku, da se njegov naklep ni posrečil. Tedaj pa se je obleka le odtrgala od korenine in začela sem se potapljati. Smrtni strah se me je lotil in začela sem vpiti. Nato sem izgubila zavest. Ko sem prišla spet k sebi, sem se znašla v Mirkovih rokah. On me je rešil. Zdaj sem vedela, da je bilo vse, kar so mi pripovedovali o Mirku, sramotna laž, da si je Ko-

najprej zanikal, nato pa le priznal vlome v Trnovljah, na Teharju, v Vojniku, Arji vasi in na Lavi. Zanimivo je, da je Kovač vse te vlome vzel na svoje rame in izjavil, da sta bila Ivan in Mihael le njegova pajdaša, ki pa nista vlamljala. Kovač pa ima na vesti še več tatvin. Meseca februarja lani je bil osumljen, da je na Dečkovi cesti okradel Pongračičevo, kateri je odnesel 5500 din gotovine. Izročil je bil tedaj okrožnemu sodišču v Celju, ki pa ga je zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo in mu celo vrnilo 3500 din, ki so jih bili tedaj našli pri njem. Kovač je star vlomilec in je že 16 let presedel v zaporih.

*** Grozil je z nožem, nato pa je bil sam ubit.** Posestniku Mih. Šmigovcu iz Rodnega vrha pri Ptuju je več najetih delavcev cepilo drva. Med temi sta bila tudi 24letni Viktor Bigec iz Gorce in 26letni viničarjev sin Lovro Vidovič z Rodnega vrha. Posestnik Šmigovec ima v hiši vinotoč. Zato so se po končanem delu delavci pričeli zalivati z vinom. Kmalu se je med njimi vnel prepir, ki je povzročil, da sta se dva zakonca odpravila proti domu. Takoj za njima se je odstranil iz sobe Vidovič, pozneje pa še Bigec. Zunaj je Vidovič baje z odprtim nožem navalil na odhajajoča zakonca. Ker pa sta mu ta dva pobegnila, je svoj srd obrnil na prišedšega Bigca. Ko je Vidovič zavilhtel nož na Bigca, ga je ta odbil ter ga s pestjo udaril po glavi, da se je Vidovič zgrudil na tla. V istem hipu pa je Bigcu spodrsnilo in je padel za njim. Na tleh se je med njima začela borba na življenje in smrt. Med borbo je Bigec našel poleno, rešil se je Vidoviča in začel s polenom udrihati po njem. Ko je bil Vidovič na pol mrtev in ves krvav, ga je pograbil in zavlekel na gnojišče z besedami »Tu zdaj crkni!« Po polnoči se je Vidovič zavedel in prišel ves oslavljen trkat na vrata posestnika Šmigovca. Ta je vstal in ranjenca spravil v skedenj. Tu se je Vidovič čisto zapuščen boril s smrtjo in nazadnje umrl. Nad sirovim činom se zgraža vsa vas, dasi je sicer rajniki sam izzval svojo usodo. Ta primer je spet eden izmed znamenj neverjetne posirovelosti naše mladine.

*** Dva tolovaja pod ključem.** Orožniki po deželi so že dolgo zasledovali nevarnega vlomilca in požigalca, 25letnega Franceta Čenčiča iz Borjan v kobaridskem okraju. Čenčič je jel krasti že v Italiji, kjer so ga zaprli. Fantu pa se je posrečilo pobegniti iz zapora in se pretihotapiti čez mejo. Nato je nadel ljeval tatvine v okolici Kranjske gore. Jeseni so ga zalotili tudi v kranjskogorski orožniki in ga aretirali, da je svet pobegnil. Te-

šutnik izmislil vse tisto samo zaradi tega, da bi bil naju ločil. Nisem vedela, kaj je bilo večje, moj stud ali moj strah pred svakom. Nisem se več mogla vrniti v njegovo hišo, nisem ga mogla naznaniti oblastvom, vendar sem čutila, da moje življenje ni bilo več varno pred njim. Če je bil prej prežal samo na moje premoženje, se je moral zdaj v meni bati tudi tožiteljice. Zato sem sklenila pobegniti. Samo proč, proč pod varstvom zaročenca, dalje pa nisem mislila. Mirko je odobril moj načrt. Prav tako njegova mati Nista me mučila z vprašanji, ker sta uganila, kaj me je gnalo proč. Vse drugo veste iz Mirkovih izpovedb. †

»Zakaj niste pisali, ko ste zaman čakali v Trstu zaročenca,« je vprašal predsednik.

»Ker sem...« ni mogla dalje, napol nezavestna se je zrušila na stol. Mirko ni več vzdržal, pohitel je k njej, nihče mu ni branil. Objel jo je in začel vpričo vseh poljubovati njeno upadlo obličje. Kmalu se je spet zavedla. Svetnik Lokan in Slavka sta jo zdaj povedla na prosto.

»Pojdi, ubožica,« ji je zašepetal Lokan. »Tu nimaš nikakega opravka več. Mirko pride kmalu za teboj.«

Nadaljno opisovanje Verinih doživljanjev je bilo za potek obravnave brez pomena. Sicer pa o razpravi sploh ni bilo več govora. Mirka Jugo so takoj izpustili, in usoda je hotela, da so povedli Košutnika v isto celico, v kateri je bil Mirko prebil dolgo vrsto tednov.

Košutnik je bil čisto strt. Ko je opazil, da je nadzornik Mihon storil vse potrebno za preprečenje morebitnega poskusa pobega, je dejal zasmehljivo: »Nikar se ne bojte. Vedel sem, da sem igral igro s slabimi kartami, ko

da je izginil v ljubljansko okolico, kjer je spet vlamjal, nato pa se je umaknil na Dolenjsko in kradel tam. Kasneje je šel z Dolenjskega nazaj na Gorenjsko in jel krasti po župniških in cerkvah. V Zasipu na Gorenjskem je zažgal tudi kozolec nekemu posestniku. Potem je spet vlomil v več hiš. Zdaj je bil pred njim nekaj časa mir. Te dni pa je prejela ljubljanska policija obvestilo, da so Cenčiča prijeli v Italiji, kjer sedi v zaporu. Obenem so odkrili orožniki iz Kranjske gore nekje v Podkorenju skrivališče nakradenega blaga. Našli so celo zalogo zlatnine, srebrnine, obleke, raznega orodja in drugih predmetov. Lastniki naj se javijo orožniški postaji v Kranjski gori. — Na Koroškem pa je bil te dni aretiran znani tolovaj Jože Anžur. Poprej se je potikal po ljubljanski okolici, po Dolenjskem in povsah nad Litijo, kjer je ukradel vse, kar je dosegel. Moral pa se je skrivati pred orožniki, česar se je naveličal in izginil čez mejo na Koroško, kjer se je vdinjal pri nekem kmetu za hlapca pod imenom nekega mladeniča, ki je pred leti na skrivnostni način izginil iz Ljubljane in je policija zaman iskala sled za njim. Nemška varnostna oblastva so upravičeno sklepala, da je Anžur v zvezi z zagonetno usodo tega mladeniča. Zato so Anžurja takoj zaprla in obvestila o tem našo policijo. Na željo so nemška varnostna oblastva izročila Anžurja naši policiji, kjer ga zaslišujejo.

* Na zidanice se je vrgel. Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil 26letnega Jakoba Kokola s Kozjaka na dve leti robiže in na izgubo častnih državljanov pravic za dobo treh let, ker je vlomil v zidanico trgovca Josipa Čareta v Pesnici ter odnesel perilo, posteljnino, ruhinjsko posodo in druge predmete.

* Vlomilec Unučič se je pojavil v Ljubljani. Prebivalcem Dolenjske, je še v spominu vlomilec Ivan Unučič iz občine Škocjana. Zlikovec se je rodil l. 1905. v Moeursu v Lotaringiji, ki spada zdaj v Francijo, nekoč pa je spadal v Nemčijo. Njegov oče se je bil tja izselil pred vojno kot rudar. Deček je že v otroških letih kazal nagnjenje do tatvin in je bil zato izgnan v Jugoslavijo. Obvlada nekaj slovenščine in hrvaščine, tako da se je mogel potikati po dolenjskih in hrvaških krajih, kjer je kradel na debelo. Pred nekaj dnevi je Unučič, ki je odsedel daljšo kazen bil spuščen na prosto. Pojavil se je na Dolenjskem in orožniki sumijo, da je bil prav on tisti, ki je nedavno vlomil skozi okno v župnijsko pisarno

sem prišel k porotni razpravi. No, zdaj sem igro izgubil. Kdor izgubi, plača račun.« Ko so ga preiskali in mu pobrali iz žepov beležnico, uro, denarnico in nož, se je spet zasmejal in zagotovil: »Ne bojte se, ne bom poizkusil samomora. Se nisem obupal sam nad seboj.«

16.

Ko sta Lokan in Slavka vedla opotekajočo se Vero iz sodne dvorane, je stopil za njimi učitelj Orešnik in rekel: »Tako poskrbim za avto.«

»Zakaj?« je vprašal Lokan. »Do stanovanja je samo nekaj minut.«

Toda z veliko odločnostjo, ki je bila v popolnem nasprotju z njeno slabostjo, je odgovorila Vera: »Ne, hočem v Oklešnico. Tam bom ozdravela. Ne maram ostati v Ljubljani, kjer so me pokopali,« je pripomnila nalahno se zgrozivši.

Tedaj pa je bil že Orešnik tu z avtom. »Slavka, peljite se z gospodično Ogorelčevo,« je rekel in se že pripravil, da bi pomagal damama v voz. »Jaz bom počakal še mater, ki pač ne bo zapustila sodnega poslopja, preden ji ne izroče sina.«

Višji svetnik Lokan je bil nekoliko presenečen, ko so bili kar brez njega storjeni ti sklepi. Vendar je spoznal, da je najboljši, če se Vera res odpelje v Oklešnico. »Če že moja varovanko pošiljate v Oklešnico, morate tudi mene vzeti s seboj, gospod Orešnik. Moram nekoliko paziti na njo,« je rekel, a Orešnik mu je smeje se odgovoril:

»Prav, prav, gospod svetnik. Jugova hiša je prostorna in ima prostora še za več gostov.«

v št. Jerneju in ukradel iz pisarne 3792 din cerkvenega denarja. Unučiča sumijo še nekaj drugih vlomov. Zadnje dni pa se je pojavil Unučič naenkrat v Ljubljani. Policija je takoj, ko je izvedela za prihod Unučiča, uvedla strogo zasledovanje, vendar pa kaže, da se je Unučič umaknil kam v ljubljansko okolico.

* Brez potnih listov. Pred goriškim sodiščem sta bili zadnje dni obravnavi proti beguncem, ki so se brez potnih listov odpravili čez mejo. Pri prvi razpravi sta bila obtožena 25letni Marij Skarinič in Rihard Stanta, ki sta se odpravila preko Milana in Turina v Suso, od koder sta poskusila zbežati čez Alpe v Francijo. Beg jima je uspel. A čez nekaj dni sta ostala brez vsakih sredstev in sta se morala vrniti. Skarinič je bil obsojen na leto dni zavora in 6000 lir denarne kazni, Stanta pa na tri mesece zavora in 2000 lir denarne kazni. Na drugi razpravi sta se morala zagovarjati Gabrijel Ferletič in njegov svak Gabrijel Trampuž iz Proseka pri Trstu. Zbežati sta nameravala čez bližnjo mejo, a sta v cerkljanskih gorah naletela na miličnike. Begunca pa se jim nista zlepa vdala. Ferletič je bil zato obtožen še zaradi nasilja. Trampuž je bil obsojen na tri mesece zavora in 2000 lir denarne kazni, Ferletič pa na 18 mesecev ječe in 3000 lir denarne kazni.

Popotnikova torba

Izvoljenko in sebe je ustrelil

Rogatec, januarja.

V Rogatcu se je odigrala v stanovanju notarske uradnice, 28letne Ivanke Podmelnikove žaloigra, ki je terjala dve mladi človeški življenji. Podmelnikova, ki je stanovala pri sodnem uradniku g. Klampferju, uslužbena pa je bila pri notarju g. Golobu, je dobila pravkar večdnevni dopust, katerega je hotela preživeti na domu svojih staršev v Ptujju. Pravkar se je odpravljala, da se odpelje domov, ko je stopil v njeno sobo 36letni čevljarški mojster in vodja Bat'ove čevljarke delavnice v Rogatcu Henrik Medved.

Kaj se je potem med obema godilo za zaprtimi vrati, bo ostalo pač za zmerom skrivnost. Nenadno sta počila dva strela. Ko so

V naslednjem trenutku je Lokan že sedel v avtu nasproti obema mladenkama in bil vesel živahnega Slavkinega čebljanja, medtem ko je Vera molče sedela v kotu in gledala skozi šipo. Samo nekaj tednov je minilo od onega strašnega julijskega popoldneva, ko bi bila kmalu postala žrtev zločinca, do današnjega dne, a kako dolga vrsta dogodkov se je zvrstila med obema tema dnevnoma.

Ko so se pripeljali v Oklešnico, se je Slavka z veliko skrbnostjo pobirala za oba gosta, ki ju je bila privedla s seboj. Vero so najprej okrepčali z majhnim prigrizkom in s kozarcem vina, nato pa jo spravili v posteljo in jo skrbno odeli. Medtem ko je Vera počivala, je Slavka s pomočjo dekle kuhala kosilo. Lokana je med tem časom prepustila samemu sebi. Staremu prijatelju vrtnic ni bilo težavno najti primerno zabavo. Jugove vrtnice, ki so se bile pravkar drugič razcvetele, so zavzemale vse njegovo zanimanje in prav rad je priznal Jugovki, ko se je naposled vrnila domov, da je v gojenju vrtnic mojstrica.

Jugovka ni bila neobčutna za hvalo svoje vrtnarske umetnosti, toda danes je taka hvala ni ganila. Vsa njena duša je bila polna sreče, ker je njen sin spet prost in brez madeža. Zraven njega pa je njegovo ljubljeno dekle, njegova Vera. Vznemirjala jo je samo prisotnost svetnika Lokana. Ali je bil prišel samo zato, da bi skušal streti zvezo dveh src?

Kosilo, ki ga je bila pripravila Slavka, so použili v sobi, v kateri je počivala Vera. Ko je bila potem miza pospravljena, je Vera prosila: »Sedite vsi okoli mene! Še marsikaj je treba povedati in pojasniti.«

»Ne danes, ljuba Vera,« je prosil Mirko,

Klampferjevi prestrašeni planili v sobo svoje podnajemnice; se jim je nudil grozen prizor: na tleh sta ležala Podmelnikova in Medved, oblita s krvjo. Oba sta imela na glavi rane. Medved je stiskal v roki samokres, s katerim je ustrelil v glavo Podmelnikovo, nato pa je še sebi pognal kroglo skozi sence v možgane. Medved je bil že mrtev, Podmelnikova je pa še kazala znake življenja. Poklican je bil takoj zdravnik, ki ji je nudil prvo pomoč in odredil takojšen prevoz v bolnišnico v Ptujju, a med vožnjo z reševalnim avtom je nesrečnica izdihnila.

O vzrokih te ljubzenske žaloigre govori zdaj ves Rogatec. Oba sta bila priljubljena človeka. Posebno Medved je bil silno miren in tih človek, ki bi mu nihče ne prisodil, da je zmožen takega dejanja. Medved in Podmelnikova sta se že dalje časa poznala in je obstajalo med njima ljubzensko razmerje. Baje je Medved silil Podmelnikovo, naj se poročita, čemur pa je ona nasprotovala, ker bi morala potem bržkone pustiti službo, on pa tudi ne bi toliko zaslužil, da bi oba udobno shajala.

Iz Prekmurja

Lucovsko pismo

Lucova, januarja
Proti koncu lanskega leta smo doživeli žalosten dogodek. Komaj 16letni fant Erné Ballek, ki je pred dobrimi osmimi leti prišel iz Severne Amerike, se je obesil. Kaj ga je gnalo v smrt, ni pojasnjeno. Rajnki mladenič je bil priljubljen med ljudmi, kar je pokazal njegov pogreb, katerega se je udeležilo mnogo občinstva. Pokojnik zapušča očeta, mater in dva bratca. Naj v miru počiva!

Gasilska četa v Adrijancih je priredila na dan sv. Treh kraljev plesno veselico. Obisk je bil sreden. Veselice se je udeležila tudi gasilska četa iz Lucove. Ob priliki licitacije torte je imel poveljnik gasilske čete iz Adrijancev izpodbuden nagovor na gasilce. V cellem je prireditvev potekla v lepem redu.

NESREČA NA ŽELEZNICI

A: »Ali si že kdaj doživel železniško nesrečo?«

B: »Seveda sem jo. Nekoč sem v predoru namestu dekleta poljubil njenega očeta...«

nežno prijel njeno roko in jo ponesel k ustom, »prešlaba si še, odpočiti se moraš.«

»Ne bom mirna prej, dokler ne bo vse jasno med nami. Jaz sama nimam mnogo povedeti, a rada bi še to in ono izvedela,« je rekla.

Toda ni bilo tako. Glavni delež govorjenja je padel nanjo, kar je pa ni izmučilo. Nasprotno, čim več je govorila, tem bolj se je jasnili njen obraz. Zdelo se je, kakor da jo je s pripovedovanjem počasi zapuščala slabost, ki je še tičala v njej po prestani boleznini.

»Kolikor mogoče na kratko vam bom vse povedala,« je začela Vera, »samo tistega ne bom ponovila, kar sem že pripovedovala v sodni dvorani. Nekaj vam moram priznati: moja znana trma in kljubovalnost sta me minili. Mnogo sem pretrpela, takrat, ko so mi bili prinesli dokaze o Mirkovi nezvestobi, in resno sem se obljubila, da ne bom nikdar več govorila z njim in mu njegove nezvestobe nikdar odpustila. Moja duša pa je kričala po njem, njegove podobe v svojem srcu nisem mogla več uničiti. Zraven pa me je še mučila misel, ali mu vendarle nisem delala krivice. Košutniku ne bi bila morda tako nepogojno verjela, toda verjela sem pričevanju svojega varuha, ki sem ga poznala kot nepodkupnega in poštenega moža.«

»Drago dete,« je zamrmral svetnik, »ti pač nisi mislila na to, da je bil tudi tvoj varuh preslepljen. Košutnik je storil lopovstvo, ki ga bomo še razjasnili.«

Dalje prihodnjič.

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, decembra
Barbertonski »Slavčki« so imeli pred t dni svoj koncert. Mladji pevci; so nad vse dobro odpeli svoje pevske točke, da so bili poslušalci splošno zadovoljni. Slovenska v Ameriki rojena mladina z veseljem poje slovenske pesmi.

Pred kratkim je bil v Oglesbyju do smrti povožen rojak Franc Robek, star 68 let. Povožila ga je neka ženska. Robek je bil doma iz Toplic pri Sv. Marjeti na Dolenjskem in je bival v Ameriki 37 let.

V mestecu Lockportu je umrl rojak Ivan Bradach, po rodu iz Dolnih Sušic na Dolenjskem. V Ameriko je prišel leta 1888. Nekaj časa je bival v Chicagu, potem pa v Jolietu Dosegel je starost 77 let.

V Jolietu je umrl Ivan Korevec, ki je zadnje dve leti živel v Lemontu, poprej pa dolgo let v Lockportu, kjer je bil več let zastopnik »Amerikanskega Slovenca«.

V Turtle Creeku je bil pred kratkim napaden rojak Martin Fink, lastnik male prodajalne, od mladih roparjev, katerim se je postavil v bran. Roparji pa so ga ustrelili in nato zbežali.

V Milwaukeeu sta umrla Neža Seliškarjeva, stara 82 let doma iz okolice Kamnika, in Franc Vrtačnik, star 54 let, doma z Dobrovelj pri Braslovcah v Savinjski dolini. Ko je ležala Seliškarjeva na mrtvaškem odru, je zadela kap njenega zeta Janeza Somraka, da je na mestu umrl. Pokojnik je štel 59 let. Doma je bil iz Velikih Lašč.

V Calumetu je umrl Nikolaj Badovinec, star 55 let, doma iz Zumperka v Beli krajini.

V Milwaukeeju je avtomobil do smrti povozil Gregorija Lipovška iz Šoštanj. Pokojnik je štel 59 let. — Žrtev prometne nesreče sta postala v Willariju tudi Martin Klarič in njegova 25letna žena. V avto, s katerim sta se peljala, je zavozil vlak in oba sta bila na mestu mrtva. Ponesreženi Klarič je štel 26 let; rodil se je v Ameriki.

V Moon Runu je umrl Janez Čuk, star 51 let, doma iz Blekove vasi pri Dolnjem Logatcu.

V Clevelandu je cerkveni pevski zbor »Slovenija« priredil v Slovenskem narodnem domu uspel koncert Občinstvo ki je dvorano čisto napolnilo, je bilo prijetno presenečeno nad dovršenostjo pevskih izvajanj. Pevovodja zborja je pesnik in glasbenik Ivan Zorman.

Slovenska naselbina v Pittsburgu je pred kratkim dobila prvega slovenskega odvetnika v osebi Franca Bolteta, ki je dovršil studije za odvetniški poklic. Bolte je brat prvega in edinega slovenskega zdravnika v Pittsburgu dr. Bolteta.

Iz Buer-Hassla (Nemčija) nam pišejo: Predsednik našega Jugoslovenskega narodnega društva gosp. Anton Stergar in žena Tončka sta praznovala nedavno srebrno poroko. Deležna sta bila od rojakov kakor tudi od domačinov mnogo čestitk. Tudi mi ji ma želimo še mnogo let!

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo bo slavilo 15letnico ustanovitve v nedeljo 15. t. m. v gostilni Theodorja Dumeja. Hkratu z zborovanjem bo obdarovanje naše dece in čez 60 let starih članov. Začetek ob 4. popoldne. Jugoslovenska narodna moška in ženska društva v Pöruhrju so vljudno vabljeni.

Iz Selm-Beifanga (Nemčija) nam pišejo: Dne 4. decembra smo lepo praznovali 20letnico Jugoslavije. Proslavo je priredilo Jugoslovensko narodno društvo hkratu z Ženskim društvom. Lep nagovor je imel g. Franc Fridauer. — Dne 10. oktobra sta praznovala srebrno poroko član našega društva g. Jožef Gerčka in njegova soproga Pavla. G. Gerčka je iz Rajhenburga. Obema še mnogo let!

Glavni volilni odbor je objavil številke o izidu volitev

Glavni volilni odbor je končal svoje delo in v torek so bili objavljeni izidi volitev v narodno skupščino po vsej državi.

Volilnih upravičencev je bilo 4.080.286, volilo pa je 3.039.041 oseb. Udeležba je znašala 74.48 %.

Lista dr. Milana Stojadinovića je dobila 1.643.783, lista dr. Vladimira Mačka 1.364.524, lista dr. Dimitrija Ljotića 30.734.

Po posameznih banovinah so bili izidi naslednji:

Beograd, Zemun in Pančevo: upravičencev 90.806, udeležba 51.618 (56.84%). Dr. Stojadinović 39.597, dr. Maček 11.522, Ljotić 499.

Dravska banovina: upravičencev 320.361, volilo 216.610 (67.61%). Dr. Stojadinović 170.257, dr. Maček 45.226, Ljotić 1127.

Savska banovina: upravičencev 816.967, volilo 657.294 (80.47%). Dr. Stojadinović 112.386, dr. Maček 542.761. Ljotić 2147

Vrbaska banovina: upravičencev 295.063, volilo 213.184 (72.25%). Dr. Stojadinović 108.068, dr. Maček 103.910, Ljotić 1205

Primorska banovina: upravičencev 270.321, volilo 213.620 (79.03%). Dr. Stojadinović 42.854, dr. Maček 168.349, Ljotić 2427.

Drinska banovina: upravičencev 427.677, volilo 335.141 (78.36%). Dr. Stojadinović 193.059, dr. Maček 138.320, Ljotić 3762.

Zetska banovina: upravičencev 265.073, volilo 200.742 (75.74%). Dr. Stojadinović 129.154, dr. Maček 70.541, Ljotić 1047.

Dunavska banovina: upravičencev 713.593, volilo 520.587 (72.95%). Dr. Stojadinović 373.070, dr. Maček 129.944, Ljotić 17.593

Moravska banovina: upravičencev 428.630, volilo 326.778 (76.16%). Dr. Stojadinović 247.243 dr. Maček 78.718, Ljotić 817

Vardarska banovina: upravičencev 451.831, volilo 303.457 (67.16%). Dr. Stojadinović 228.095 dr. Maček 75.232 Ljotić 130

Strahote bega skozi 19 km dolg predor

Pred dnevi so bile švicarske obmejne stráže pri postaji Briggu, kjer se na švicarskem ozemlju konča dolgi Simplonski predor, priče dogodka, kakršen v zgodovini tega predora še ni zapisan. Stražniki, ki so zjutraj prišli iz obmejnih utrd blizu predora, so nenadno zagledali napol zmešanega, do smrti izmučenega človeka, ki se je opotekal proti njim iz črnega žrela v predoru. Obleka neznanega tujca je bila vsa v cunjah, obličje čisto črno, lasje zmršeni in pogled zmeden. Krilil je z rokami in dajal od sebe čudne glasove, o katerih stražniki niso vedeli, ali izražajo obup ali veselje.

Nekaj korakov od predora se je neznanec zgrudil na železniški tir. Stražniki so hiteli k njemu, ga vzdignili in skušali izvedeti, kaj je z njim in odkod prihaja. Videli so, da so njegovi čevlji brez podplatov in da se je vlekla za možem krvava sled po snegu, ki so jo puščale njegove razrezane noge. Hodil je po goli koži, ker mu je čevlje uničilo ostro kamenje, s katerim je nasut prostor med tiri v predoru.

Odnegli so neznanca v stražnico in mu dali žganja, da se je opomogel. Potem se je jecljalje začel zahvaljevati in izražati veselje, da je prišel srečno iz predora in čez mejo. Bil je begunec iz Italije, ki je skozi predor hotel priti v Švico. Začel je pripovedovati:

»Včeraj ponoči sem šel iz Domodossolle. Sklenil sem, da moram priti v Švico, naj me velja, kar hoče. Vedel sem, da je meja tako zastražena, da ne bom ušel drugače, kakor če

se mi posreči še podnevi priti v predor in potem peš skozenj na vašo stran. Vsi drugi prehodi iz Italije v Švico so zdaj zastraženi, da bi niti podlasica ne mogla čez.

Posrečilo se mi je priti v predor, ne da bi me bili naši obmejni stražniki zapazili. Ko sem bil v predoru, sem videl, da sem pozabil vzeti s seboj luč. Mislim, da je predor razsvetljen. Nisem dolgo premišljal. Vedel sem, da nazaj ne morem in ne smem več. Krenil sem dalje in si tipaje iskal poti ob stenah predora. Padal sem, se opotekal, se zaletaval in spotikal. Tisočkrat sem si razbil kolena in komolce. Toda hoja sama ne bi bila nič proti strahu, kadar sem zaslišal, da drvi proti meni vlak. Ne vem, koliko vlakov sem srečal: deset, dvajset ali sto. Kadar sem zaslišal trušč drvečega stroja, sem planil k steni in se stisnil h kamenju. Vsako pot sem ves trd čakal, da me bo strlo. Nič ne vem, kako dolgo sem bil pod zemljo. Vedel sem samo, da moram naprej. Včasih se mi je zazdelo, da sem se v strahu obrnil in da grem nazaj na italijansko stran. Ko se mi je začelo že blesti in sem rjovel od strahu, me je nenadno obsijala bleščeča svetloba: bil sem pred izhodom. Nič nisem mislil na to, kje sem bil samo da sem prišel iz tega črnega pekla. Ko ste prišli k meni vi, sem videl, da sem v Švici, v svoji rojstni deželi, kamor nisem več smel.«

Švicarski stražniki so tudi izvedeli, da se neznanec piše Julij Bender in da je bil v predoru dvajset ur. Dvajset ur se je plazil po Simplonskem predoru, dolgem 19 kilometrov.

Z opijem uničujejo in osvajajo Japonci Kitajsko

Pridelek opija, tega uničujočega strupenega mamila, je bil glavni vir kitajskih dohodkov. Zdaj je mnogo pokrajin, ki pridelujejo opij, v rokah Japoncev. Dohodki od prodaje opija so svoječasnoma omogočili mnogim kitajskim generalom voditi državljansko vojno skozi cela desetletja. Če je hotel Čang-kajšek zediniti Kitajsko, je moral najprej obvladati tržišče opija. V vsaki pokrajini, kjer je imel vpliv, je razglasil prodajo opija za državni monopol. V takih pokrajinah kaja opija ni prepovedana.

Premožni Kitajci kade opij zaradi bujnih sanj, siromaki pa, da pozabijo na svoje križe in težave. V krajinah, kjer se opij pride-

luje, je ta strup tako poceni, da si ga lahko privoščijo tudi najsiromašnejši kuliji. Opij je cenejši od cigaret. Mnogi moderno vzgojeni Kitajci vam odgovore na vprašanje, zakaj ne kade opija, da se ga sramujejo. Toda kaj pomeni peščica teh mladih ljudi v primeri z milijoni strastnih kadilcev opija!

Zdaj je opij eno glavnih orožij Japoncev v vojni proti Kitajski. V Mandžuriji dobiš opij v vsaki trgovini in vsakdo ga lahko kupi. Milijoni posestnikov goje mak, iz katerega se namreč prideluje to mamilo. To donaša Japoncem trojni dobiček: davek od pridelovanja opija, davek od njegove prodaje in propadanje kitajskega naroda.

Čedalje manj zlata je na svetu

Neki ameriški list piše o zalozah zlata na svetu in izvaja, da svet vedno bolj izgublja svoje zlato. V dobi poslednjih 10.000 let je svet pridobil najmanj za osem milijard funtov zlata. Od vseh zaloz zlata, ki so ga v 10.000 letih nabrali na svetu, je zdaj le za poltretjo milijardo funtov zlata v denarju, a za polsesto milijardo funtov zlata se je v tej dolgi dobi izgubilo. Med tem ko služi dobra četrtnina za zlati denar, je za dve milijardi 300 milijonov funtov zlata v zlatih okrasnih predmetih. Za kake pol milijarde funtov zlata pa se je obrabilo.

Iz tega je sklepati, da skoro polovica tistega zlata, ki ga je bilo pred 10.000 leti, ni več na svetu. O izgubah zlata navaja ameriški list tele zanimive podatke: V vojnah je izginilo za eno milijardo 400 milijonov funtov zlata, za 900 milijonov funtov zlata je zakopanega v zemlji, za 400 milijonov fun-

tov se ga je potopilo v morju, a obrabilo se ga je za 500 milijonov funtov. Ti vzroki, ki so v preteklosti uničevali zlato, ga uničujejo tudi danes. Ko je nedavno ameriška zakladnica prenesla svoje 900 milijonov funtov vredno zlato v nove prostore, so pri tem dognali, da se je obrabilo za 15.000 funtov zlata. Tudi v vojnah, ladijskih nesrečah in podobnem se še zmerom po vsem svetu izgublja zlato.

Nemara je najpomembnejša izguba zlata v Srednji in Južni Ameriki, kjer so izginili zlati zakladi. Mnogo se je tedaj izgubilo zlata pri prevozu v Evropo, vendar ga je mnogo tudi zares prišlo v Evropo. Seveda ni tega zlata iz zakladov davnega kraljestva Inkov in Aztekov v prvotni obliki nič več dosti na svetu. Brez dvoma so to zlato pretopili in se morda še danes skriva v obliki palic v marsikakih državnih zakladnicah.

Pravijo, da se zemlja počasi bliža vroči dobi

Ugotovljeno je baje, da je v zadnjih 20 letih povsod na svetu povprečna toplina precej občutno narasla. Celo v severnih polarnih krajih se je nekoliko zvišala. Južna meja, do katere sega večni sneg in led, se je pomaknila že samo v tem razmerno zelo kratkem času precej proti severu. Celo ribe ki so navajene na toplejšo vodo, so se preselile nekoliko bolj proti severu. Ob Beringovem prelivu, ki veže vzhodno Azijo z Ameriko, so že leta 1921. dognali, da je povprečna toplina znatno večja, kakor pa se je pokazala pri prejšnjem zadržanju merjenju. Leta 1920 je bila dalje na primer na Novi zemlji toplina za deset stopinj višja, kakor pa je bila prej njena običajna višina za te kraje. Na Spitzbergih je bilo leta 1935. približno za deset stopinj toplejše kakor pa prejšnja leta v tem mesecu. Prav tako so reke na severnem koncu Evrope začele pozneje zamrzovati kakor prej, in tudi sneg se je začel pomladati prej tajati. Pomlad je čedalje bolj zgodna. Ptice selivke prihajajo tudi že kar celih 10 do 15 dni prej z juga, kakor pa so nekdanj.

V severni Sibiriji je pas, kjer je zemlja čez vse leto zamrzla. Zdaj pa se ta pas počasi umika čedalje bolj proti severu. Njegova južna meja je že nekako 40 km višje proti severu.

Najzanimivejše pri vsem tem pa je dejstvo, da toplina ne rase samo na severnem delu zemeljske oble, temveč tudi drugod na zemlji. Povprečna toplina se ni dvignila samo na severnem koncu Evrope in Amerike, temveč tudi na južni polobli. Postal je znatno toplejši na primer v državi Čile in v Argentini.

Zakaj povprečna toplina rase? Učenjaki

navajajo najrazličnejše vzroke, zakaj se povprečna mesečna in letna toplina na zemlji nepristano dviga. Toda težavno je reči, katere razlage je pravilnejša. Tedaj, ko so prvič ugotovili, da se toplina na severnem koncu Evrope počasi dviga je prevladovalo mnenje, da je temu kriv topli Zalivski tok, ki prihaja iz Mehškega zaliva čez Atlantsko morje. Treba pa je upoštevati, da Zalivski tok ni edini, ki odloča o toplinskih in vremenskih razmerah na evropskem severu. Poleg tega pa se je enak dvig topline pojavil tudi v onih krajih, kjer Zalivski tok gotovo nima niti najmanjšega vpliva. V poštev bi dalje vsekakor prišlo dejstvo, da tudi solnce ne izžareva vedno enako močne toplote. Možna solnčne toplote, ki zadeva zemljo, se more povečati iz dveh razlogov. Prvič pride več solnčne toplote na zemljo lahko zaradi tega, ker jo solnce samo v gotovih časih več oddaja, to se pravi, da je solnce samo na sebi močnejše, drugič pa zemlja lahko dobiva več solnčne toplote zato, ker je bolj dovzetna zanjo. Kaj je verjetnejše, še ni mogoče reči.

Prav tako ne more nihče zanesljivo trditi, koliko časa se bo toplina na zemlji še dvigala, če se bo sploh še dvigala in ali morda ne bo nekako nenadno spet nastopila ohladitev. Pred 3000 do 5000 leti je bila na zemlji vroča doba. Tedaj je bila povprečna toplina na zemlji precej višja, kakor je danes. Morda se danes spet bližamo takšni vroči dobi ali pa bomo že čez nekaj desetletij videli, da smo se motili in da lezemo le spet nazaj v mrzlo zemsko dobo. Huda zima, ki jo imamo letos, bolj kaže na to, da se bližamo ledeni dobi.

Čugučaka, nato pa se bo pri Sergiopolu priključila na rusko železniško omrežje. Razdalja med obema skrajnima točkama te ceste znaša 4800 km. Mož, ki je dal pobudo zanjo, je slavni raziskovalec Sven Hedin, ki je to razdaljo tudi sam prepotoval. Lahko si mislimo, da bi imela ta cesta za gospodarski razvoj Daljnega vzhoda silen pomen. Razen tega bi takšna zveza dovedla do zblizanja Evropeev in Azijcev.

× **Hripa razsaja na Poljskem.** Mrzli val, ki je v zadnjih dneh obiskal Poljsko, je povzročil v deželi silno širjenje hripe. V Varšavi leži nad 130.000 ljudi, to je desetina celotnega prebivalstva. Zdravniki so morali podestoriti svoje delo, promet z zdravili v lekarnah pa se je pošestoril. V Krakovu so morali zaradi obolenosti igralcev ustaviti predstave v gledališču. Poznanjsko gledališče deluje iz istega vzroka v omejenem obsegu.

× **Izpremenjena prisega ruske vojske.** Iz Moskve poročajo o spremembi načina zaprisege sovjetskih vojakov. Prisego so znatno izpremenili, ker žele z njo poudariti rodoljubnost. Prisegali bodo v bodoče sovjetski vladi in ne več proletariatu vsega sveta, kakor je

predpisovala dozdašnja prisega. Prva splošna prisega po novem besedilu bo 23. februarja.

× **Vrnitev zaplenjene katoliške cerkve v Moskvi.** Iz Moskve poročajo, da so ruska oblastva izpraznila in vrnila v prejšnje stanje poljsko katoliško cerkev sv. Petra in Pavla. Kakor znano so preteklo leto ruska oblastva to cerkev zasedla ter jo spremenila v klubsko dvorano. Zdaj so oblastva obvestila cerkvene oblasti, da je cerkev vernikom spet na razpolago.

× **Strašna vročina v Avstraliji.** Pri nas smo imeli hudo zimo, iz Avstralije pa poročajo o strašni vročini, kakršne ljudje že ne pomnijo 26 let. Vročinski val je dosegel svoj višek v nedeljo, ko je povzročila silna vročina več velikih požarov. V mestu Talangi je zgorela vrsta hiš. V mestih Erici, Gual Haliju in Romani so povzročili požari ogromno škodo. Iz Melbourne poročajo, da se gozdni požar v državi Viktoriji vedno bolj širi.

× **Na smrt zaradi vohunstva.** Francosko vojaško sodišče v Nancyju se je kot prvo poslužilo lani uveljavljene protivohunske uredbe ter obsodilo na smrt zaradi vohunstva François Grüneberga, 26letnega Francoza, ki se je rodil v Strasbourg. Isto sodišče je obsodilo prav tako zaradi vohunstva na 20 let robije in na 20letno prežnanstvo iz Francije Šveda Wernerja Larsona, starega 29 let.

× **Pojav meteorjev nad Nemčijo pojasnjen.** Nemškemu zavodu za raziskovanje zvezd v Frankfurtu se je posrečilo pojasniti pojav meteorjev, ki so jih opazovali nad Nemčijo 20. novembra preteklega leta. Iz 300 opazovanj in poročil ostalih nemških zvezdarn je dobil precej popolno sliko tega nebesnega pojava. Na nebu se je pojavila velika žareča krogla, ki pa se je ljudem po večini videla le kot silna svetloba brez jasnih meja. Na katere je ta izredna svetloba tako vplivala, da se jih je lotila neka trenutna ohromelost in se niso mogli premakniti: obstali so na mestu in se tresli po vsem telesu. Opazovanja so ugotovila, da je žareča krogla švignila po nebu v smeri od Dortmundu proti Vierwaldstaatskemu jezeru. Najmočnejše je zažarela v ozračju nad izviri Rena, nato pa je izgubljala na svetlobi in hitrosti. Strokovnjaki še zelo dvomijo, da je ta meteor sploh dosegel zemljo. Najbrž se je v ozračju razpršil. Tri dni za prvem se je nekako na isti poti pojavil drug meteor enake svetlosti, ki ga pa ni videlo toliko ljudi. Zvezdoslovci domnevajo, da sta oba meteorja prišla iz vesoljnih pokrajin Leonidov v ozvezdju Leva. Ni izključeno, da sta oba iz repa Leonidov, pa sta se pod vplivom drugih planetov odtrgala od svoje poti in zašla v območje zemeljske privlačnosti. Izmed vseh meteorjev, kar so jih v zadnjih desetletjih v Nemčiji opazovali, sta bila ta dva najsvetlejša in največja.

× **Usoda dveh vohunk.** V začetku decembra je bila v Ženevi aretirana kabaretna plesalka Virginija Captova. Osumljena je bila vohunstva na škodo Švice. Preiskava je baje ugotovila njeno krivdo. Pretekli teden si je mlada plesalka, ki slovi kot velika lepota, prerezala na roki žile s črepinjo, ki si jo je dobila na ta način, da je razbila okno svoje celice. Poškodovana se je sicer precej hudo, vendar pa za njeno življenje ni nevarnosti. — Bolj žalostno je končala japonska špijonka na Kitajskem Jošiko Kavajina, ki so jo imenovali japonsko Mato Hari. S svojo sestro je prišla v družbo kitajskih rodoljubov. Ko so ju spoznali, so ju napadli s sekirami in obe pobili do smrti.

× **Zlato iz morja.** Na zemlji imamo zaenkrat dovolj ležišč sirovin. Toda kaj bo, ko bodo izčrpane? Potem si bo treba pomagati z morskimi vodami. V enem kubičnem kilometru morske vode je namreč 29.000.000 ton kuhinjske soli, pa tudi 750 kg zlata. Sol znamo pridobivati iz morja, a zlato nam uide, ker je v vodi močno razkrojeno. Američan Grensbach pa je zasnoval načrte, kako bi se dalo pridobivati zlato iz morja. Zdaj te načrte preučujejo.

**Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas**

NAPISAL MIRKO BRODNIK 10

Srce v okovih

Petnajsto poglavje
NA VERINEM DOMU

Ko je drugo jutro obstal vlak na novomeški postaji, je izstopilo le malo potnikov. Med zadnjimi sta bili Vera in Zora. Naglo sta krenili k izhodu, kjer je že čakal voz. Vera je namreč v Ljubljani brzojavila materi, da pride in da privede Zoro s seboj.

Skočili sta na voz in se zavili v odeje. Hlapec je poskrbel za prtljago. Nato je zlezal na kozla in poglal.

Kmalu je peljal voz po ravnini. V hladnem jutru so se podile megle tako blizu, da bi segel človek po njih in jih zgrabil, če se ne bi nenadoma razblinile v nič. Na vzhodu je jelo solnce počasi lesti izza hribov, kakor bi se mu ne ljubilo vstati in pogledati v ta mrzli dan. In potem se je nenadoma vsa slika izpremenila. Megle so se dvignile in pred sestričnima je ležala poljana v ognju žarkov. Kadilo se je iz nje in sopara se je leno vlekla po razorih. Travniki so se zaiskrili v neštetihi biserih, da jima je jemalo pogled. Nebo je bilo še zmeraj rdeče kakor bi gorele, in pod njim so počasi prhutale vrane in žalostno krakale.

Kmalu pa se je ravnina zožila v dolino. Obakraj ceste so vstali griči, z drevjem porasli. In potem so prišla drevesa čisto blizu, in preden sta se zavedli, sta se že peljali po gozdu. Po poledenelih tleh so udarjale podkve, da je odmevalo med drevjem. Časih se je nad njima osula vejica. Srež se je nekaj časa vrtinčil po zraku, potem pa je obležal na tleh. Tedaj pa je hlapec udaril po konjih, da so poskočili in zdrveli naprej. Kmalu je bilo tudi gozda konec. Dolina se je spet razširila in voz je obstal pred visoko lepo hišo, ki je zrasla ob cesti.

Voznik je počil z bičem in zlezal na tla. Potem je pomagal Zori in Veri z voza. Med tem so se odprla hišna vrata in na pragu se je pokazala starejša gospa. Ko je opazila naši znanki, je prihitela k vozu in ju objela. Bila je Verina mati, gospa Perkova, vdova po nadučitelju.

Naročila je hlapcu, naj odnese oba kovčega, in odvedla svojo hčer in Zoro v hišo. Malo nato so se v kuhinji že vneto pogovarjale.

Prvo materino vprašanje je bilo, kaj pomeni njen nenadni prihod, toda Vera ni hotela priti z besedo na dan. Rekla je samo, da je bila nekaj dni pri Stojanovih in da ji je zdaj pripeljala Zoro pokazat.

»Saj je res dolgo nismo videli,« je rekla gospa. »Kdaj si bila zadnjič pri nas, Zora?« Tri ali štiri leta bo tega, kaj?

»Menda bo res že tako dolgo,« je odgovorila Zora. »Saj moram zmeraj tičati doma. Nikamor me ne puste. Prav čudim se, da jih je znala Vera pregovoriti.«

Tedaj se je Verina mati nenadoma obrnila k hčeri.

»Da veš, Vera: Vinko je pisal, da pride jutri na dopust.«

»Vinko?« je veselo vzkliknila Vera. Toda takoj se je spet zresnila. Videla je Zorin obraz, ki je nenadoma postal ves žalosten. »Kaj pa je še pisal?« je vprašala mater, ki se je kar čudila, kako je mogla tako nenadoma izpremeniti glas.

»Nič posebnega. Kakor zmeraj. Zdaj je že nekaj časa na ruski meji. Pravi, da imajo zmeraj dovolj dela. Dela...« je žalostno ponovila. »Posebno pred nekaj dnevi je moralo biti hudo. Takrat jih je dosti padlo. Tudi precej naših. Hudo mora biti gori. Ko bi bilo le kmalu konec! Koliko jih je bilo že nesrečnih zaradi tega!«

Zori je nenadoma rdečica zalila obraz. Vedela je, prepričana je bila, da govori Verina mati o boju, kjer je padel njen Branko, a ne sme je vprašati, ničesar ji n esme odkriti, da se ne izda.

»Pojdiva malo ven,« je s težavo rekla. »Zunaj je tako lepo.«

Vera se ni upirala. Ko sta bili zunaj, je prijateljici stisnila roko.

»Nikar se ne muči s tem,« jo je tolažila. »Če pride Vinko, pove morda kaj več. In on vem, da bo povedal, če le kaj ve. Ze zaradi mene.«

»Zaradi tebe?« se je Zora grenko nasmehnila. Začutila je, kaj Veri Vinko pomeni. Nekaj kakor zavist jo je obšlo. Pomislila je, da je bila še pred nekaj dnevi tudi ona tako srečna. In kako je potem vse nenadoma prišlo! Kakor meglica je izginila zavist iz nje-nega srca. Zavedla se je, da se s tem Vinkom lahko prav tako zgodi kakor se je z Brankom...

Gospa ju je poklicala na čaj, ki ga je bila med tem pripravila. In potem je minul ves dan v pogovorih. Ko sta zvečer Zora in Vera legli k počitku, je bila Zora dosti bolj mirna kakor druge dni.

»Vidiš, pa je le res, kar sem ti rekla. Spremembe zraka in okolice si bila potrebna. Videla boš. Čez nekaj dni bodo tvoja lica cvetela kakor rože.«

Umolknila je. Zora pa se je stisnila k njej. »Ko bi le bilo res!« je vzdihnila... »Toda jaz se bojim, tako bojim...«

Zora je drugo jutro še spala, ko je bila Vera že pokoncu. Kako ne! Vedela je, da pride Vinko, in hotela ga je videti čimprej, ne samo zato, ker je občutila do njega, kar je mislila, da je več kakor prijateljstvo, ampak tudi zato, ker je hotela od njega izvedeti, ali morda res kaj ve o poročniku Slavcu.

Vinko Kalan je bil še mlad. Komaj dva in dvajset let je imel, toda kmalu po začetku vojne so ga poklicali na bojno polje.

Z Vera sta se že prej dolgo poznala, saj sta hodila skupaj v ljudsko šolo, čeprav je bila Vera skoraj dve leti mlajša od njega. In tudi ko je Vera hodila v Ljubljani na učiteljske, sta se dostikrat videla. Neko globoko prijateljstvo sta občutila drug do drugega. Vera se sama ni zavedala, ali je to samo prijateljstvo ali morda kaj več. Toda Vinko je bil tako tih in resen... Nikdar ji ni rekel besedice, ki bi povedala, kaj pravi njegovo srce. In vendar se je dobro spomnila. Takrat malo pred maturo je bila malo bolna. Ko se je čez nekaj dni vrnila v šolo, je bil prvi, ki ga je videla, Vinko. Kako je bil bled! In ko ga je vprašala, kaj mu je, je rekel, da ga je tako skrbelo zaradi nje. Potem je odšel na Dunaj in ona v svojo prvo službo. Dostikrat ji je pisal, skoraj vsak drugi dan. Nekega dne pa je dobila od njega vest, da je poklican k vojakom.

Bala se je zanj. Takrat je prav za prav prvič občutila, da njuno prijateljstvo ni samo prijateljstvo, da je nekaj več.

In zdaj se bosta po dobrem letu spet videla. Veri je zaigralo srce, ko je na to mislila. Bog ve kaj ji bo lepega vedel povedati?

Mati je poznala njeno skrivnost in ni nič rekla. Vedela je, da je Vinko pošten fant, in zato se ni bala za svojo hčer. Še celo vesela je bila, da je to prijateljstvo, ki je bilo že od mladih nog, ostalo še dalje tako trdno, in nikogar si ni bolj želela svoji hčeri za moža kakor Vinka.

Tudi Vera je to dobro vedela. In vendar — kadar jo je mati kaj vprašala zaradi njega, je molčala.

Danes je sedela Vera v jedilnici in delala ročna dela. Zora je še spala gori v sobi, mati pa je že pripravljala za kosilo. Tedaj pa so se nenadoma odprla vrata in na pragu se je prikazal — Vinko. Od presenečenja je Veri padel prtiček, ki ga je delala, na tla.

»Vinko! Kdaj si prišel, da te nisem čula?«

»Pravkar,« se je nasmehnil in dvignil k ustnicam roko, ki mu jo je podala.

»Tak sedi vendar,« mu je rekla nato. »Povej, kaj veš novega. Pri vas gori se zmeraj kaj zgodi!« se je v zadregi zasmejala.

»Novega dosti,« je rekel. »Kako pa da si doma?« jo je vprašal.

»Dopust sem dobila,« mu je povedala. »Z notarjevo Zoro sem tu. Saj jo moraš poznati.«

moja sestrična je, pravila sem ti že o njej. S poročnikom Slavcem je bila zaročena. Daj, povej, kaj veš o njem. Tam nekje blizu na meji je moral biti, kjer si bil tudi ti.«

»S poročnikom Slavcem? Moram ga poznati. Tako znano ime. Seveda — na Dunaju sva se spoznala.« Zdajci pa je preстал. »Slavec... Slavec... Bog!«

Obrnil se je k njej in ji čudno resno pogledal v oči.

»Ali ona že ve?...«

»Da je padel? Ve, revica. In kje si ti zvedel? Ali veš kaj več? Povej, povej!«

»Prav malo vem,« je odvrnil. »Nismo bili tako blizu. Zvedel sem samo, da jih je dva dni pred mojim odhodom strašno dosti padlo in med temi je bil tudi poročnik Slavec. In šušljali so, da ni bilo vse v redu. Majhno četo so poslali v boj kakor v klavnico. Sicer pa je to pri nas nekaj navadnega...«

Premolknil je. Vera je kar groza obhajala, ko ga je poslušala.

Ničesar drugega ne veš?«

»Ne, ker sem potem odšel na dopust. Zdaj pa pojdiva v kuhinjo. Kakor bi mi nekaj reklo, da si ti tu, sem prišel kar sem in se pri tvoji materi niti oglašil nisem. Spodobi se, da jo grem pozdravit.«

»Pojdiva,« je rekla in vstala. Potem pa ga je prišla za roko. »Če te Zora kaj vpraša, ji nikar ne omeni govorice, ki si jih čul. Morda niti res ni in bi bilo škoda, da bi se še bolj žalostila, kakor se že. Ali mi obljubiš?«

»Dobro. Če me vpraša, ji povem samo, da sem čul, da ga ni več.«

»Niti tega ji ni treba reči. Rajši sploh molči.«

Takrat so se odprla vrata. Na pragu se je prikazala Zora in obstala, ko je zagledala neznanega človeka v sobi. Vera je stopila k njej in jo prišla za roko:

»Vidiš, to je moj prijatelj Vinko. Pravkar je prišel.«

Mladi častnik in Zora sta se hitro seznanila, toda besede jima niso hotele prav z jezika. Nihče ni hotel začeti. Vinko, ki je vedel, kako je, je molčal, ker se ni hotel izdati, da že nekaj ve o njej, pa tudi Zora se je bala načeti vprašanje. Končno je vendar rekla Vera:

»Zora, vprašala sem Vinka, pa pravi, da ni ničesar izvedel, ker je prej odšel na dopust.«

Deklica je samo nemo prikimala.

Potem so vsi trije odšli v kuhinjo, kjer se je gospa nemalo začudila, ko je zagledala mladega častnika, ki ga je pričakovala šele pod večer.

Za popoldne so se domenili, da napravijo majhen izlet na hrib.

Sestnajsto poglavje

NA IZLETU

Nedaleč za hišo se je dvigal hrib, kamor so se namenili. Mladi častnik, ki se je bil med tem preoblekel v civilno obleko, si je oprtal nahrbtnik; v njem je Vera pripravila malico.

Vera je pregovorila tudi mater, da se jim je pridružila. In tako so po kosilu stopali v hrib. Stara gospa je šla z Zoro, Vera in Vinko pa pred njima.

Dan je bil lep in solnce je skoraj pripekalo. Zora, ki že dolgo ni bila vajena takih izletov, je kmalu začutila, kako se je loteva utrujenost. Tudi gospa je precej težko šla v hrib, tako da sta jim Vera in Vinko, ki sta šla pred njima, kmalu izginila izpred oči.

Sama nista vedela, kdaj sta se odtrgala od ostalih. Ko sta se čez nekaj časa ozrla, nista videla nikogar. Vinko je hotel počakati, toda Vera ga je pregovorila:

»Pojdiva počasi naprej. Drugače se utegneva prehladiti, ker sva oba precej zasopla.«

Vera je bila od hoje vsa rdeča v obraz in oči so ji žarele. Vinko kar ni mogel odtrgati oči od nje. Čutil je, kako ga nekaj vleče k njej, toda znal se je premagati in ostati na zunaj ravnodušen.

V tem sta prišla na sleme. Majhna kapelica je stala tam, staro znamenje, o katerem ni nihče vedel, kako dolgo je že, kar so ga postavili. Majhen lik križanega je visel v njem in okrog nekaj suhih cvetic. Bog ve kako dolgo so bile že tam in kdo jih je pri- nesel? (Dalje)

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Vioček za govejo juho. V skodelici stepi eno jajce in dodaj toliko zdroba, da dobiš bolj redko testo. Ko si zmešala, vlivaj mešaje v vrelo juho. Vre naj pet minut.

Zdrobovi cmoki za juho. Deni na krožnik pol žlice masti in jo dobro zmešaj. Ko mast postane snežno bela, primešaj eno jajce in še malo mešaj, nato dodaj pšeničnega zdroba toliko, da dobiš bolj redko testo. Potem zreži bolj majhne cmocke s kavino žličico, ker zelo narasejo. Juha naj vre, ko cmocke zakuhavaš. Vro naj dvajset minut.

Jetrni cmoki za juho. Mešaj pol žlice masti, da postane snežno bela. Nato dodaj eno jajce in spet dobro zmešaj. Četrť kile telečjih jeter dobro nastrgaj in dodaj k masti in jajcu. Pol žemlje ali belega kruha namoči v mleku, ga dobro otisni in primešaj zraven. Malo osoli in dodaj še malo popra, sesekljanega zelenega peteršilja in žlico moke. Vse to skupaj dobro stepi in zakuhaj drobne cmocke v vrelo juho. Vro naj dvajset minut.

Kislo zelje z mesom. Kozo dobro namaži z mastjo, nato naloži na dno na tenke plošče narezanega krompirja, na krompir dušenega kislega zelja, na zelje nekaj koščkov kuhanega prekajenega svinjskega mesa in potem spet enako drugo za drugim, da je koza polna. Na vrhu polij nekaj žlic kisle smetane, osoli in deni v pečico, da se peče, odnosno duši. Po okusu lahko dodaš še malo sladke paprike. Daš kot samostojno jed na mizo. Jed lahko pripraviš med kuhanjem kosila in za večerjo samo dobro pregreješ.

Sladka repa. Repo operi, olup, zreži na drobne kocke in deni kuhati v slan krop. Ko je repa kuhana, jo ocedi. Napravi v kozi prežganje, in sicer daš žlico masti v kozo. Ko je mast vroča, daj žlico moke in štiri kocke sladkorja, dobro mešaj, in ko porumeni, stresi kuhano repo v prežganje, zalij z vodo in naj vre pol ure. Med tem dodaj še dve žlici kisle smetane in malo sesekljanega zelenega peteršilja. Daš kot prikuho h govejemu mesu s praženim krompirjem ali pa kot samostojno jed na mizo.

Rezanci s sirom. Umesi navadne rezance, jih skuhaj v slanem kropu, in ko so kuhani, jih ocedi, polij z mrzlo vodo in pusti, da se odcedijo. V kozi razbeli mast ali sirovo maslo, stresi na mast ocejene rezance ter jih malo poduši. Nato dai 30 dek stlačenega domačega sira, premešaj in pokrito duši še pet minut. Tako pripravljene rezance daš kot močnato jed na mizo. Kdor ljubi jed sladko, lahko potrese rezance s sladkorjem v prahu.

Praktični nasveti

Da daš svečo laže v svečnik, vtakni konec sveče v krop. Tako spraviš brez težave svečo v svečnik in jo tudi bolj pritrdiš, kakor pa če jo obrežeš ali pa s papirjem oviješ. To je po vrhu še nevarno, ker se papir lahko užge, kadar sveča dogori.

Če se je vlaga vlezla v stanovanje, kar je posledica dolgotrajnega deževja ali pa mokre zime, si lahko pomagaš na ta način, da deneš v kote, odnosno na mesta, kjer se posebno kaže vlaga, posode z živim apnom ali pa z ogljem. To vleče vlago nase. Ko apno razpade, ga izmenjaj. Oglje pa od časa do časa deni sušiti, in ga spet lahko uporabiš v isti namen. Tudi za likanje je tako oglje uporabljivo, le dobro ga moraš posušiti.

Kako osvežiš stare in preveč posušene orehe. Deni orehe (ali lešnike) v lupinah v vrelo slano vodo in jih pusti v njej, da se ohladijo, šele nato jih stolci. Tako postanejo orehi ali lešniki kakor sveži in ne izgubijo na dobrem okusu.

Kadar prenehaš kuriti v štedilniku ali peči, a hočeš, da ti ostane voda še dalje časa vroča, postavi dotično posodo na segreto opeko. Na železni plošči štedilnika se posoda z vodo mnogo prej ohladi. Sploh imej v pečici štedilnika vedno ploščo strešne opeke, ki ti lahko služi tudi za to, da se ti kaka jed v pečici prehitro ne zapeče.

Radio Ljubljana

od 15. do 22. januarja

Nedelja, 15. januarja: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče). — 8.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 8.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Kozaki pojo (plošče). — 9.30: Koncert lahke glasbe: oddelek godbe »Sloge«. — 10.30: V svitu božiča (vokalni in orkestralni koncert; sodelovala bosta radijski komorni zbor in orkester). — 12.00: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 13.00: Napovedi, poročila. — 13.20: Pevski koncert (Jože Gostič, član zagrebške opere, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 14.00: Plošče. — 17.00: Kmetijska ura: Kmetijsko gospodarstvo pri nas in njegova povezanost s svetovnimi tržišči (inž. Mežan). — 17.30: 90 minut lahke glasbe (sodelovala bosta Šornov kvartet in Ruski sekstet). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Veseli zvoki (radijski orkester). — 21.15: Pesmi skladatelja Dvořaka (pela bo Vida Rudolfova; pri klavirju bo prof. Marijan Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Ponedeljek, 16. januarja: 12.00: Koncert radijskega šramla. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Uvertire in fantazije (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna). — 18.20: Šramli igrajo (plošče). — 18.40: Sv. Rok pri Jelšah (vseuč. prof. dr. Fran Stele). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Večer Antona Lajovica (sodelovali bodo: Pavla Lovšetova — samospevi; prof. Marjan Lipovšek — spremljava; Slavko Osterc — predavanje in radijski orkester). — 21.30: Plošče: Elgar: Godalni kvartet v e-molu op. 83. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije Emone.

Torek, 17. januarja: 11.00: Šolska ura: Od rude do jekla (Jože Zabkar). — 12.00: Solistične točke lahke glasbe (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Koncert radijskega orkestra. — 18.40: Problem malega naroda (dr. Fran Veber). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Vesela kronika. — 20.00: Plošče: Richard Strauss: Vesele burke Tilla Eulenspiegla (sinfonična pesnitev). — 20.15: Peter Rosegger: Vesela božja pot, veseloigra (izvajali bodo člani narodnega gledališča v Ljubljani). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Operetna glasba (radijski orkester).

Sreda, 18. januarja: 12.00: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Mojstri lahke glasbe (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Mladinska ura: a) Zima v naši književnosti (prof. Fran Vodnik); b) Ročna dela: Naredimo periskop (Miroslav Zor). — 18.40: 20letni razvoj jugoslovenske socialne politike (dr. Branko Alujevič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Prirodopisne zanimivosti (prof. Fran Pengov). — 20.00: II. stilni orgelski koncert (prof. Matija Tomc). — 20.40: Reproduciran koncert nekaterih angleških skladb. — 21.20: Dvospevi (Poldka Zupanova in Lida Vedral-Kalinova, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kvartet mandolin.

Četrtek, 19. januarja: 12.00: Zvezde in zvezdniki (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Odmevi iz Ukrajine (plošče). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: O gasilskem prazniku (dr. Kodre). — 20.00: Koncert slovanske glasbe (radijski orkester). — 21.00: Prenos iz Turina. Puccini: La Boheme. — 22.00: Napovedi, poročila.

Petek, 20. januarja: 11.00: Šolska ura: Pri zobozdravniku, dialog (Mirko Demšar). — 12.00: Iz naših krajev (plošče). — 12.45: Po-

ročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Zenska ura: Kaj mora vedeti vsaka žena o zavarovanju (Vida Peršuhova). — 18.20: Dvospevi Udovičeve in Laušetove (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: 10 minut za planince: O zimskih planinskih turah (profesor Marjan Lipovšek). — 20.00: Iz sveta opere (radijski orkester). — 21.15: Cimermanov kvartet. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 21. januarja: 12.00: V venčku na ploščah lahki napevi. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: V venčku na ploščah lahki napevi. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgorsen popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Manica Komanova. — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Beseda k prazniku (Fran Finžgar). — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Vesel živalski krog: Solnce se v znamenju kozla spreha, luna po svoje zemljo zafrkava, črna nas veda v skušnjavo zavaja, kogar ni strah, naj se z nami zabava (pisan večer; izvajali bodo člani radijske igralske družine; sestava in vodstvo: Jožek in Ježek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna bo igral radijski orkester).

Listnica uredništva

ZAGORJE PRI PILŠTANJU. Mi ne bomo objavili. Drugim listom pišite!

Za smeh in kratek čas

KAR NAPREJ SO PILI

Kuharica (gospe, ki se je vrnila iz zdravilišča): »Veste, milostiva, ni prav, da ste toliko časa izostali. Gospod zadnje čase niso več jedli.«

Gospa: »Zaradi dolgega časa po meni?«

Kuharica: »Ne, pač pa zato, ker so kar naprej pili.«

LIMONADO PIJE

Evlalija: »Oh, kako si srečna! Tvoj mož pije zdaj le še limonado.«

Kunigunda: »Da! Snoči je prišel domov čisto brezalkoholno pijan.«

V TRGOVINI

Trgovec (čita listek, ki mu ga je prinesel Čukov Matiček): »Aha, tu je zapisano, kaj moraš prinesiti: kavo, sladkor, cikorijo in očeta. Kaj pomeni to, očeta?«

Matiček: »Ne, tisto zadnje ni za vas. Po očeta moram v gostilno »Pri pijanem krokodilu.«

POSTEN ZASLUŽEK

Miha: »Čuješ, Pepe je dobil pet let robije.«

Boltežar: »Hvala bogu, to je prva reč, ki si jo je Pepe v življenju res pošteno zaslužil.«

PODEDOVALA STA

A: »Včeraj sem videl Pavletova dvojčka. Deček je prava slika očeta!«

B: »Da, a punčka je pravi zvočni film matere!«

DOMOV MORA

Gašperček: »Teta, zdaj pa pojdem domov.«

Teta: »Zakaj pa tako hitro?«

Gašperček: »Ker ne morem biti več priden.«

Nov redilni prašek „Redin“ za prašiče

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče.

Zadostuje samo en zavitek za enega prašiča ter stane en zavitek din 6, po pošti 12, trije zavitki po pošti din 24.

Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh Vam je zagotovljen.

PAZITE, pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih za napisom: »Redin« in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija

KANC, LJUBLJANA, židovska ulica 1a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija Kanc, Maribor, gospodarska ulica 33/II

GLAVNA REČ

Sodnik: »Na kakšnem glasu pa je obtoženec, ki ima v vaši vasi izdelovalnico klobas?«

Priča: »No, sam ni posebno čislán, a njegove klobase slovijo.«

ODKRITOSRČNO

»Gospodična Krišpina, blazno vas ljubim! A nikar ne mislite, da obožujem v vas le zlato tele!«

AVTOMOBIL

Ozbovt iz hribovske vasi se vrne iz mesta domov in pripoveduje otrokom: »Avtomobil, to vam je vražja iznajdba! Komaj ga slišiš, je že tu, a ga še dolgo vohaš, ko ga že ni več nikjer...«

ČE BI NE BILO NJEGOVE NOGE

A: »Pa bi ga bil prosil za hčerkin roko!«

B: »Da, da, za njeno roko že, toda bal sem se njene noge...«

LEPA TOLAŽBA

Vdova Kunigunda se je spet omožila. Novi mož reče kuharici: »Marjanca, vi ste pač že dolgo pri moji ženi?«

Kuharica: »Že pet let! Vi gotovo ne boste tako dolgo zdržali!«

ČUDNA KOKOŠ

Kmet čuje sumljive glasove iz hleva, kjer spijo kokoši. Vzame revolver in gre gledat. »Kdo je?« vpraša z grozečim glasom.

»Nihče, samo me kokoši,« mu odgovori cvileč glas.

PO OVINKIH

Mira: »Oče je bil zelo vesel, ko sem mu povedala, da si pesnik.«

Dušán: »Ali res?«

Mira: »Da, veš, zadnji moj snubec, ki ga je bil vrgel skozi vrata, je bil boksar.«

Mali oglasi

ENONADSTROPNA HIŠA

z gostilno in gospodarskim poslopijem in lepo posestvo se takoj prodata za 160.000 din. Pojasnila daje Ivan Ciglar, Reštanj, p. Rajhenburg.

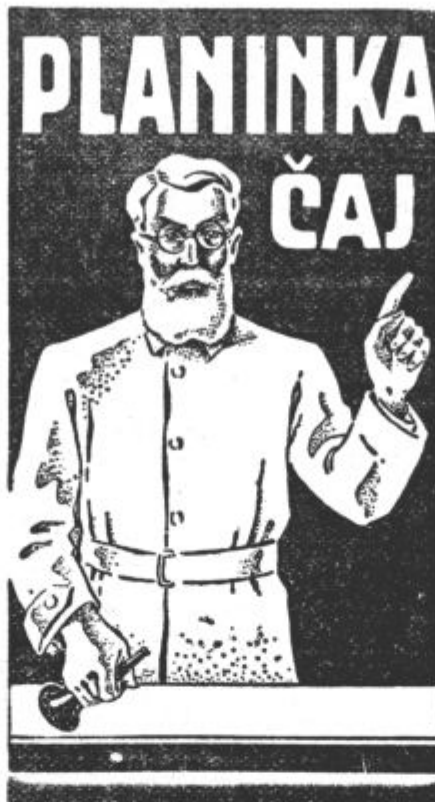
JABLUS ZA JABOLČNIK

Tvarina, iz katere napravite najboljši jabolčnik ali hruškovec tudi brez naravnega sadjevca. Jablus je zdaj tako vsestransko izpopolnjen, da vsebuje vse snovi naravnega sadjevca. Zdj stane s poštnino za 50 litrov 39.50, za 100 litrov 69, za 150 litrov 98 din. Stotine pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo: Franc Renier, Podčetrtek.

NAROČAJTE IZ KUPČICEVE DREVESNICE IN TRSNICE

na Ptujski gori. Seznan in cenik na razpolago.

Težka zimska hrana

in premalo gibanja sta v zimskem času vzrok slabe prebave želodca, čestih omotič, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezni se vsled mraza zopet izraziteje pojavijo:

splošno in prehitro debeljenje,
hemoroidi in zaprtje,
motnje v želodcu,
črevesna obolenja,
glavobol, nespečnost,
napetost telesa,
omotica in zastrupljenje.

Posebno zrelejšje in starejšje osebe so tem nadlogam podvržene.

PLANINKA ČAJ

čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje. —

Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka« čaj - Bahovec, ki se ne prodaja odprt, temveč le v zaprtih in plombriranih zavitkih z napisom proizvajalca:

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana, Kongresni trg 12. 8. št. 2855/106.

VSAKI ŽENI JE POTREBEN

ženski časopis »Žena in dom«, ki poučuje in zabava žene in dekleta. Pišite upravi Ljubljana, Dalmatinova 8-D, da Vam pošlje eno številko brezplačno na ogled.

PRODAM SKUPAJ SE DRŽEČE POSESTVO

15 oralov, poslopja zidana in z opeko krita, 2 uri od Maribora blizu glavne ceste v rodovitni dolini Slovenskih goric. Pridelek letno več tisoč kg namiznih jabolč in do 10 hl vinskega mošta. Cena po dogovoru.

KUPIM STARODAVNE KIPE

in razne starine, stare nad 100 let. Pišite na ogl. odd. »Domovine« pod značko »Poglejmo pod streho.«

PRODAM POSESTVO

s prvovrstnimi njivami, travniki, gozdovi in gospodarskimi poslopiji. Skupno 35 oralov. Posestvo leži 5 km od Ptuj na ravnini. Druga pojasnila daje lastnik Cimerman Ivan, Pacinje 21, Moškanjci pri Ptuj.

JESEN OSTANKI ZIMA

mariborskih tekstilnih tovarn, pristnobarvni, brez napak in sicer:

paket serija »R« z vsebino 16—20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo 128 din;

reklamni paket seri »K«, vsebina 20 do 25 m boljšega flanela za moško, žensko in otroško perilo v najlepši sestavi, paket 130 din; dalje specialni paket »original Kosmos D« z vsebino 17—21 m la-barhentov za ženske obleke, bluže in prvovrstnih flanelov za pi-džame, žensko, moško in otroško perilo za izjemno ceno 150 din;

paket serija »Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer:

»Z/1« 130 din, »Z/2« 160 din, »Z/3« 200 din, »Z/4« 250 din, »Z/5« 300 din; cela podloga za moško obleko po kakovosti 80, 100 in 120 din. Trgovcem popust! Vsak paket poštnine pro-no zalogo in ugodne cene.

sto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Ne-šteto priznanj odjemalcem na razpolago.

Pišite še danes Razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor Kralja Petra trg. Oglejte si poveča-

Harmonike vseh tip in vrst po tovarniških cenah dobite v domu glasbe R. WARBINEK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4 (pri Frančiškanski cerkvi)

HRANILNE KNJIZICE

vseh denarnih zavodov, 3odstotne obveznice, bone, delnice itd., valute (tuji denar) vseh držav — kupimo takoj in plačamo najbolje

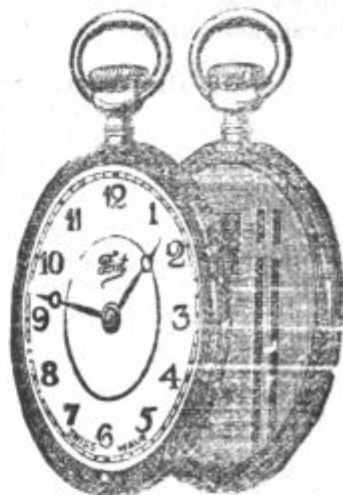
BANČNO KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova cesta 40
Prodaja srečk državne razredne loterije.

354

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

št. 62.300 Anker ura pravi švicarski stroj, Dobra kvaliteta, lep kromiran okvir s plameno garancije

Din 49.50

št. 62.301 ura s osvetljenimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik in vam ga pošlje stroj in poštnine prvotno

H. Sattner

Ljubljana 6
Lestna protokollirana tovarna ur v Švic.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!